

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105004/B/2022/36114638558751236

**PORUŠOVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV A MEDZINÁRODNÉ
PRÁVO**

Bakalárska práca

2022

Adrienn Brachnová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

PORUŠOVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV A MEDZINÁRODNÉ
PRÁVO
Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy
Študijný odbor: Ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného práva
Vedúci záverečnej práce: JUDr. Klaudia Hraníková Pyteľová, PhD.

Bratislava 2022

Adrienn Brachnová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu s názvom “Porušovanie ľudských práv a medzinárodné právo” vypracovala samostatne, na základe konzultácií a s použitím odbornej literatúry, ktorá je uvedená v zozname použitej literatúry.

Dátum: 8.5.2022

.....
Adrienn Brachnová

Pod'akovanie

Rada by som sa pod'akovala mojej vedúcej záverečnej práce JUDr. Klaudii Hraníkovej Pytel'ovej, PhD. za jej rady a odporúčania, ktoré mi počas tvorby bakalárskej práce poskytla a mojej rodine za trpezlivosť a motiváciu.

Abstrakt

BRACHNOVÁ, Adrienn: *Porušovanie ľudských práv a medzinárodné právo*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodného práva. – Vedúci záverečnej práce: JUDr. Klaudia Hraníková Pyteľová, PhD. Bratislava: FMV, 2022, 51 s.

Záverečná práca je vypracovaná na tému Porušovanie ľudských práv a medzinárodné právo. Cieľom práce je na základe dôkazov získaných zo správ Úradu Vysokého komisára OSN pre ľudské práva, Amnesty International, Human Rights Watch a prípadov podaných na Medzinárodný súdny dvor, Medzinárodný trestný súd a argentínsky súd zistiť, či v daných prípadoch rohingskej a ujghurskej menšiny došlo alebo nedošlo k porušeniu ľudských práv.

Jednotlivé časti záverečnej práce boli zamerané na súčasný stav skúmanej problematiky doma a v zahraničí, cieľ a metodiku práce a jednotlivé prípady porušovania ľudských práv. Prvá kapitola je venovaná definícii ľudských práv a ich základným znakom, najdôležitejším míľnikom, ktoré kreovali ľudské práva a definíciám konkrétnym porušovaniam ľudských práv, ku ktorým mohlo dôjsť v prípadoch z tretej kapitoly. V ďalšej časti sa charakterizuje cieľ práce a metodika vypracovania záverečnej práce, konkrétne použité zdroje a metodické otázky a možné obmedzenia limitujúce tvorbu práce. Záverečná kapitola sa zaoberá konkrétnymi prípadmi porušovania ľudských práv – porušovanie ľudských práv Rohingov v Mjanmarsku a porušovanie ľudských práv Ujgurov v Číne, ktoré mapovali správy medzinárodných organizácií ako Organizácie Spojených národov, Amnesty International a Human Rights Watch.

Výsledkom riešenia danej problematiky je, že na základe získaných dôkazov zo správ Rady pre ľudské práva Organizácie Spojených národov, Amnesty International a Human Rights Watch sa domnievame, že v daných prípadoch došlo k porušovaniu ľudských práv. Potvrdzujú to dôkazy zozbierané v jednotlivých správach, a to najmä na základe jednotlivých svedectiev obetí.

Kľúčové slová: ľudské práva, porušovanie ľudských práv, Rohingovia, Ujguri

Abstract

BRACHNOVÁ, Adrienn: *Human Rights Violation and International Law*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Law. – Thesis supervisor: JUDr. Klaudia Hraníková Pyteľová, PhD. Bratislava: FMV, 2022, 51 s.

The bachelor's thesis is elaborated on the topic of human rights violation and international law. The aim of the bachelor's thesis was to find out, on the basis of evidence obtained from the reports of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, Amnesty International, Human Rights Watch and cases brought before the International Court of Justice, International Criminal Court and Argentinian Federal Court if there have or have not been violated human rights.

The individual parts of the bachelor's thesis were focused on the current state of the researched issues at home and abroad, the aim and methodology of thesis and individual cases of human rights violations. The first chapter is devoted to the definition of human rights and their basic features, the most important milestones that created human rights and the definitions of specific human rights violations that may have occurred in the cases of the third chapter. The next chapter characterizes the aim of the work and the methodology of elaboration of the thesis, the specific sources and methodological issues used and possible restrictions limiting the creation of the thesis. The final chapter deals with specific cases of human rights violations – Rohingya human rights violations in Myanmar and Uyghur human rights violations in China, which were mapped by the reports of international organizations such as the United Nations, Amnesty International and Human Rights Watch.

The outcome of the researched issues is that, based on the evidence obtained from the reports of the United Nations Human Rights Council, Amnesty International and Human Rights Watch, we believe that human rights violations have taken place in both cases. This is confirmed by the evidence gathered in individual reports, especially on the basis of the individual testimonies of the victims.

Key words: human rights, human rights violations, Rohingya, Uyghur

Obsah

Úvod.....	7
1 Súčasný stav skúmanej problematiky doma a v zahraničí.....	9
1.1 Definícia ľudských práv a ich základné znaky	9
1.2 Najdôležitejšie míľniky vývoja ľudských práv.....	11
1.3 Porušovanie ľudských práv.....	16
2 Cieľ a metodika práce	21
3 Konkrétne prípady porušovania ľudských práv	23
3.1 Porušovanie ľudských práv Rohingov	23
3.1.1 Historické pozadie prípadu	23
3.1.2 Správa Nezávislej Medzinárodnej Vyšetrovacej Misie OSN v Mjanmarsku 2018	26
3.1.3 Správa Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva, 2020	28
3.1.4 Prípady na Medzinárodnom súdnom dvore	34
3.1.5 Prípady na Medzinárodnom trestnom súde	35
3.1.6 Prípady na argentínskom súde	35
3.1.7 Stanovisko Spojených štátov amerických.....	36
3.1.8 Regionálne vzťahy Mjanmarska	37
3.2 Porušovanie ľudských práv Ujgurov	37
3.2.1 Historické pozadie prípadu	37
3.2.2 Zistenia Human Rights Watch	38
3.2.3 Zistenia Amnesty International.....	40
Záver	45
Zoznam použitej literatúry	47

Úvod

Oblasť ľudských práv je téma, ktorou sa spoločnosť zaoberá už mnoho storočí. Spočiatku však ľudské práva pôsobili ako filozofická otázka, bez akéhokoľvek právneho zakotvenia. Častokrát sa posudzovalo čo je dobré alebo zlé, čo sa smie či nesmie na základe toho, čo si myslel predstaviteľ určitého božstva a podľa toho sa všetci riadili.

Z právneho hľadiska sa začala táto oblasť rozvíjať v dvadsiatom storočí, najmä po Druhej svetovej vojne, kedy bola podpísaná Charta OSN a Všeobecná deklarácia ľudských práv. Im a aj ďalším dôležitým dokumentom a orgánom bude venovaná prvá kapitola v rámci zobrazenia vývoja ľudských práv. V súčasnom znení sú známe ako základné práva patriace každému človeku od narodenia po smrť, bez ohľadu na jeho pohlavie, vek, rasu, vierovyznanie či národnosť. Aj keď každá ľudská bytosť je iná, odlišná, jedinečná, ľudské práva sú to, čo všetkých spája. No aj napriek tomu, že sú v súčasnosti už zakotvené aj v rôznych dohovoroch, medzinárodnom práve a národnom práve krajín, stále existujú prípady kedy dochádza k ich porušeniu. Postupom času začali vznikať medzinárodné organizácie, ktoré sa ľudskými právami zaoberajú. Ich úlohou je takéto situácie monitorovať, skúmať a upozorňovať na ne, pretože bez záujmu a tlaku verejnosti je veľmi ťažké niečo zmeniť. Pôsobia nielen na medzinárodnej úrovni, no je možné nájsť aj také, ktoré majú regionálne, či národné zameranie. Najdôležitejším prvkom však je samotný záujem či nezáujem jednotlivých krajín koncept ľudských práv dodržiavať, a to nielen v teoretickej rovine na základe podpisu nejakého dokumentu, no najmä v praxi, kedy to, čo podpísali, aj naozaj dodržujú. V tom spočíva aj dôležitosť témy ľudských práv, kedy aj napriek tomu, že sa touto témou medzinárodné spoločenstvo zaoberá už veľmi dlhú dobu, stále jej nie je poskytovaná potrebná pozornosť a dohľad nad jej dodržiavaním.

Vzhľadom k tomu, že téma a problematika ľudských práv je veľmi široká, v tejto práci sa podrobnejšie pozrieme na dva konkrétne prípady porušovania ľudských práv z ázijského kontinentu – porušovanie ľudských práv rohingskej menšiny v Mjanmarsku v štáte Rakhine a porušovanie ľudských práv Ujgurov v Číne v oblasti Sin-t'iang. Ide o prípady, ktorých pozadie vzniku siaha ešte do minulého tisícročia, no aj napriek súčasnej vyspelej dobe sa situácia na daných územiach v posledných rokoch nezlepšila, ale zhoršila a zdá sa, že je veľmi náročné tieto konflikty nielen zastaviť, ale aj vyšetriť. Keď sa podrobnejšie pozrieme na dôkazy medzinárodných organizácií, ktoré sa podieľali na vyšetrovaní porušovaní ľudských práv jednotlivých menšín, môžeme vidieť, že aj keď mnohí z nás naše ľudské práva berieme ako samozrejmosť, stále existujú prípady na svete,

kedy bývajú tieto práva ľuďom odňaté bez možnosti akokoľvek sa brániť či vymôcť si ich naspäť. Na týchto dvoch konkrétnych príkladoch je viditeľné, že téma ochrany ľudských práv je aj v 21. storočí stále aktuálna a je nutné sa ňou neustále zaoberať a pripomínať ju.

Motiváciou pre vypracovanie práce týkajúcej sa ľudských práv je priamy záujem a prehĺbenie znalostí a informácií o ľudských právach a s využitím konkrétnych príkladov poukázať na skutočnosť, že aj napriek tomu, že žijeme v civilizovanom svete, stále existujú prípady, kedy aj v súčasnej dobe dochádza k porušovaniu ľudských práv na veľkých masách obyvateľstva priamo pod dohľadom vládnych predstaviteľov.

1 Súčasný stav skúmanej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Definícia ľudských práv a ich základné znaky

Základné ľudské práva predstavujú súbor práv a slobôd, ktorými disponuje každá ľudská bytosť. V praxi však vidíme, že každý občan má len toľko ľudských práv, koľko mu daný štát podľa svojich zákonov uzná. Miera týchto práv častokrát závisí od dosiahnutej hospodárskej a sociálnej úrovne štátu.¹

Ľudskými právami a medzinárodným právom ľudských práv sa doposiaľ zaoberalo mnoho autorov, teoretikov a právnikov.

Profesori medzinárodného práva ľudských práv Ilias Bantekas a Lutz Oette vo svojej publikácii *International Human Rights Law and Practice* uvádzajú, že ľudské práva sú založené na princípoch dôstojnosti, rovnosti, spravodlivosti a solidarity. Tie sa podľa nich vyvinuli na základe vzťahov jednotlivcov v rámci každej spoločnosti, vrátane tej medzinárodnej. Takisto ide o vzťahy medzi občanmi a držiteľmi moci v krajine a vzťahy jednotlivcov či skupín voči menšinám akéhokoľvek druhu. Aj napriek tomu, že vytváranie Dohovorov ako nástrojov pre ochranu a dodržiavanie ľudských práv začalo po Druhej svetovej vojne ako reakcia na to, aby sa už podobné situácie neopakovali, korene ľudských práv siahajú až do ďalekej minulosti. V priebehu sedemnásteho a osemnásteho storočia vznikalo medzinárodné právo. Toto právo koordinovalo vzťahy medzi štátmi a nakoľko štáty ako subjekty medzinárodného práva sú suverénne, správanie sa voči svojim občanom bolo výlučne ich výsadou. Ako už bolo spomenuté, po Druhej svetovej vojne sa to začalo meniť a prečo sa medzinárodné právo ľudských práv začalo vyvíjať z medzinárodného práva medzi štátmi, nakoľko ľudské práva definujúce vhodné správanie medzi jednotlivcami zrkadlilo medzinárodné právo definujúce vhodné správanie medzi štátmi.²

Téme medzinárodného práva ľudských sa venovala aj profesorka medzinárodných ľudských práv, ktorá tiež pôsobí aj ako osobitná spravodajkyňa OSN pre Kambodžu, Rhona Smith vo svojej publikácii *International Human Rights Law*. Tak ako predošli dvaja autori, aj táto autorka hovorí o zrode medzinárodného práva ľudských práv z medzinárodného práva národov. Tiež poznamenáva, že dozeranie na dodržiavanie medzinárodného práva medzi štátmi je jednoduchšie ako medzi každým jednotlivcom. Tak ako jej kolegovia, aj ona

¹ MRÁZ, Stanislav – POREDOŠ, Stanislav – VRŠANSKÝ, Peter. *Medzinárodné verejné právo*. 2003, s. 165

² BANTEKAS, Ilias – OETTE, Lutz. *International Human Rights Law and Practice*. 2020. s. 6-7

považuje medzinárodné zmluvy a Dohovory ako hlavné nástroje medzinárodného práva ľudských práv.³

Ľudským právam sa vo svetovom meradle venujú mnohé mimovládne organizácie. Medzi najznámejšie z nich patrí Human Rights Watch, Amnesty International, Human Rights Without Frontiers, Human Rights Action Center. Všetky tieto organizácie pôsobia celosvetovo.⁴ Okrem mimovládnych organizácií sa ochranou ľudských práv zaoberá aj Rada pre ľudské práva, ktorá pôsobí pod záštitou Organizácie Spojených národov. Na jej čele stojí Vysoký komisár pre ľudské práva.⁵

Jednotlivé systémy ochrany ľudských práv zastrešujú regionálne systémy – európsky, americký, africký a ázijský. V prostredí Európy pôsobí Európsky súd pre ľudské práva a Európska rada pre sociálne práva. Americký svetadiel pokrýva Medziamerická komisia pre ľudské práva a Medziamerický súd pre ľudské práva. Africký systém tvorí Africká komisia pre ľudské práva a práva národov a Africký súd pre ľudské práva a práva národov.⁶ Ázijský systém sa od ostatných líši tým, že nie je jednotný a organizácie týkajúce sa ochrany ľudských práv fungujú systémom dobrovoľnosti. Spomenúť však môžeme medzivládnu organizáciu ASEAN pre ľudské práva.⁷ Na Slovensku sa ochrane ľudských práv venuje najmä Verejný ochranca ľudských práv, Komisár pre deti a Slovenské národné stredisko pre ľudské práva.⁸

Medzi najvýznamnejšie publikácie týkajúce sa ľudských práv patrí Všeobecná deklarácia ľudských práv, *Making Sense of Human Rights* od Jamesa Nickela, *The Idea of Natural Rights* ktorej autorom je Brian Tierney, *The Law of Peoples* od Johna Rawlsa a *On Human Rights* od Jamesa Griffina. Tento pomyselný rebríček zostavil John Tasioulas, ktorý pôsobí ako profesor politiky, filozofie a práva a prezident Yeoh Tiong Lay Centre for Politics, Philosophy & Law na King's College v Londýne.⁹ Ďalšie zaujímavé knihy sú *Universal Human Rights in Theory and Practice* od Jacka Donnellyho, *Development as Freedom* od Amartya Sena, *Tyranny of Experts*, ktorej autorom je William Easterly. Taktiež kniha *Human Trafficking: Interdisciplinary Studies* od Mary C. Burke a *Disposable People*

³ SMITH, Rhona. *International Human Rights Law*, 2020. s. 4

⁴ UNITED FOR HUMAN RIGHTS. *Human Rights Organizations*. 2022

⁵ United Nations Human Rights Council. *Promotion and protection of Human Rights around the globe*. 2022

⁶ International Justice Resource Center. *Regional Systems*. 2022

⁷ EUROIURIS – Európske právne centrum. *Právna úprava ochrany ľudských práv v Európskej únii a v Rade Európy a ich aplikácia v podmienkach Slovenskej republiky: Systémy ochrany ľudských práv*. 2022

⁸ Ministerstvo spravodlivosti. *Inštitúcie ochrany a podpory ľudských práv*. 2018, s. 5-7

⁹ WARBURTON, Nigel. *The best books on Human Rights: recommended by John Tasioulas*, 2022

od Kevina Balesa.¹⁰ Svoje odporúčania na dôležitú literatúru súvisiacu s ľudskými právami vydala aj organizácia Human Rights Watch. Medzi nimi napríklad *The Evolution of International Human Rights* od Paula Gordona Laurena, *War Crimes: Brutality, Genocide, Terror, and the Struggle for Justice* od Aryeha Neiera.¹¹

Základné ľudské práva sú definované piatimi znakmi – univerzálnosť, neodňateľnosť, neodcudziteľnosť, nepremľateľnosť a nezrušiteľnosť.

Univerzálne sú z toho dôvodu, že patria človeku počas celého jeho života, od narodenia až po smrť a nie sú závislé od žiadnych ľudských charakteristík ako pohlavie, vek, rasa, vierovyznanie či jeho príslušnosť k národu alebo štátu. Neodňateľnosť spočíva v tom, že nie je možné ich nikomu odobrať, neodcudziteľnosť znamená, že nie je možné tieto práva preniesť na iného človeka, nepremľateľnosť sa vyznačuje trvaním počas celého života bez akéhokoľvek časového obmedzenia a nezrušiteľnosť znamená, že bez ohľadu na to, kým tieto práva boli dané, nie je možné ich nijakým spôsobom zrušiť.¹²

1.2 Najdôležitejšie míľniky vývoja ľudských práv

Na vývoj základných ľudských práv malo vplyv viacero faktorov ako napríklad vplyv rôznych božstiev, všeobecné ľudské presvedčenia a hodnoty.

Touto témou sa filozofi zaoberajú už približne dvetisíc rokov snažiac sa nájsť rovnováhu medzi spoločenským a politickým pohľadom na vec. To sa odvíjalo od značnej nespokojnosti ľudí s tým, že pohľad na to, čo je dobré a zlé sa odvíjal od aktuálnej politickej situácie alebo nálady v spoločnosti.¹³

Charta OSN

Charta OSN bola prvým oficiálnym dokumentom zaväzujúcim signatárov k dodržiavaniu ľudských práv, i keď len z veľmi všeobecného pohľadu. Ide o základný dokument Organizácie Spojených národov, na základe ktorého táto organizácia vznikla. Charta OSN predstavuje medzinárodnú zmluvu a bola podpísaná 26. júna 1945 v San Franciscu a nadobudla platnosť 24. októbra 1945. Skladá sa z devätnástich kapitol a 111 článkov. Cieľom vzniku Organizácie Spojených národov je zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti, bez nutnosti použitia násilia a taktiež rozvíjanie priateľských vzťahov

¹⁰ Human Rights Careers. *5 Human Rights Books Everybody Should Read*. 2022

¹¹ Human Rights Watch. *Recommended Reading*. 2022

¹² PALOVIČOVÁ, Zuzana. Ambivalentnosť ľudských práv a neurčitost' ich pojmu z pohľadu filozofie. 2015, s. 760

¹³ HEARD, Andrew. *Human Rights: Chimeras in Sheep's Clothing?*, 1997

s ďalšími krajinami na základe rešpektovania princípu rovnakých práv a sebaurčenia národov. V neposlednom rade sa Organizácia usiluje o medzinárodnú spoluprácu v oblasti riešenia medzinárodných problémov ekonomického, sociálneho, kultúrneho alebo humanitárneho charakteru a pri presadzovaní rešpektovania ľudských práv a slobôd pre všetkých bez rozdielu rasy, pohlavia, jazyka alebo náboženstva.¹⁴

Medzinárodný súdny dvor

V rámci Charty OSN bol v kapitole 14 a článku 92 definovaný Medzinárodný súdny dvor ako hlavný súdny orgán OSN. V nasledujúcom článku je uvedené, že všetky členské štáty OSN sú *ipso facto*¹⁵ zmluvnými stranami štatútu Medzinárodného súdneho dvora. Tiež je tu definované, že ak sa chce stať zmluvnou stranou štatútu Medzinárodného súdneho dvora štát, ktorý nie je členom OSN, je to možné, avšak až po určení podmienok Valným zhromaždením, ktorému to odporučí Bezpečnostná rada OSN. Článok 94 zaväzuje všetkých členov OSN riadiť sa rozhodnutiami Medzinárodného súdneho dvora. V opačnom prípade je druhá strana oprávnená obrátiť sa na Bezpečnostnú radu OSN aby konala ona. Článok 95 hovorí o možnosti členských štátov využiť aj iné súdne tribunály pri riešení konfliktov. Článkom 96 je definovaná možnosť pre Valné zhromaždenie, Bezpečnostnú radu a ostatné orgány OSN a špecializované agentúry požiadať Medzinárodný súdny dvor o poskytnutie poradného stanoviska ohľadom akejkoľvek právnej otázky.¹⁶

Pred vznikom Medzinárodného súdneho dvora existoval Stály dvor medzinárodnej spravodlivosti, ktorý vznikol na základe článku 14 v rámci Paktu Spoločnosti Národov. Tento Stály dvor fungoval v období rokov 1921 až 1940. Môže sa zdať, že ide o predchodcu Medzinárodného súdneho dvora, no nie je tomu tak. Z pohľadu medzinárodného práva ide totiž o súd, ktorý s Medzinárodným súdnym dvorom nijak nesúvisí, avšak existuje medzi nimi *formálna a materiálna nadväznosť*. Formálna závislosť spočíva v tom, že *štatút Medzinárodného súdneho dvora je podľa výslovného ustanovenia charty založený na štatúte Stáleho dvora medzinárodnej spravodlivosti*, podľa článku 92.¹⁷ Taktiež platilo, že v prípade platnej medzinárodnej zmluvy spadajúcej pod jurisdikciu Stáleho dvora medzinárodnej spravodlivosti sa táto zmluva po zániknutí Stáleho dvora medzinárodnej spravodlivosti presúva pod jurisdikciu Medzinárodného súdneho dvora, čo sa však vzťahovalo len na

¹⁴ United Nations. *United Nations Charter*.

¹⁵ Prekl. Samým faktom

¹⁶ United Nations. *United Nations Charter: Chapter 14*.

¹⁷ MRÁZ, Stanislav – POREDOŠ, Stanislav – VRŠANSKÝ, Peter. *Medzinárodné verejné právo*. 2003, s. 316-317

zmluvné strany novovzniknutého Medzinárodného súdneho dvora. *To isté platilo aj o obligatórnej jurisdikcii, vzniknutej jednostranným opčným prehlásením podľa čl. 36 Štatútu Stáleho dvora medzinárodnej spravodlivosti.*¹⁸ Keďže štatút a rokovací poriadok Medzinárodného súdneho dvora sú väčšinou prebrané zo štatútu a rokovacieho poriadku Stáleho dvora medzinárodnej spravodlivosti, v tom spočíva spomínaná materiálna súvislosť.¹⁹ Medzinárodný súdny dvor pozostáva z pätnástich sudcov vybraných na základe ich odbornej právnej spôsobilosti v rámci znalostí medzinárodného práva. Ako už bolo spomenuté, Medzinárodný súdny dvor sa zaoberá riešením sporov medzi štátmi a tiež poskytovaním posudkov v rámci právnych otázok súvisiacich s ich činnosťou pre určité medzinárodné organizácie. Je dôležité zdôrazniť, že na Medzinárodný súdny dvor sa môžu obrátiť len samotné štáty, neslúži pre jednotlivcov. Jedinou výnimkou, kedy sa sporom jednotlivca je možné zaoberať je iba vtedy, keď nad týmto sporom prevezme nárok domovský štát v podobe diplomatickej ochrany, vtedy sa tento spor stáva predmetom medzinárodného práva a Medzinárodný súdny dvor je oprávnený konať. Čo sa týka predkladania samotného sporu Medzinárodného súdneho dvoru, štáty ako strany sporu ho predkladajú na základe vzájomnej dohody, prípadne ak to už bolo vopred určené pri uzavretí zmluvy. To znamená, že si zmluvné strany už pri uzavretí zmluvy priamo v nej definujú, pri akých sporoch sú v budúcnosti oprávnení obrátiť sa na Medzinárodný súdny dvor. Ďalšou z možností je jednostranné opčné prehlásenie, ktoré je však záväzné len ak je dodržaná podmienka reciprocity, čo znamená, že platí voči štátom, ktoré vykonali rovnaké prehlásenie. Platnosť takéhoto prehlásenia je limitovaná, zvyčajne na dobu päť alebo desať rokov, prípadne sa viaže na nejakú podmienku.²⁰

Všeobecná deklarácia ľudských práv

Ďalšiu významnú úlohu vo formovaní ľudských práv z pohľadu medzinárodného práva má Všeobecná deklarácia ľudských práv prijatá Valným zhromaždením OSN 10. decembra 1948. Motiváciou k jej prijatiu bolo rozhodnutie medzinárodného spoločenstva vytvoriť konkrétny plán, na základe ktorého by boli každému občanovi zaistené jeho základné práva a slobody. Tento plán bol prvýkrát predstavený na Valnom zhromaždení

¹⁸ MRÁZ, Stanislav – POREDOŠ, Stanislav – VRŠANSKÝ, Peter. *Medzinárodné verejné právo*. 2003, s. 317

¹⁹ MRÁZ, Stanislav – POREDOŠ, Stanislav – VRŠANSKÝ, Peter. *Medzinárodné verejné právo*. 2003, s. 317

²⁰ MRÁZ, Stanislav – POREDOŠ, Stanislav – VRŠANSKÝ, Peter. *Medzinárodné verejné právo*. 2003, s. 318-320

v roku 1946 a následne ho posudzovala Hospodárska a sociálna rada. V roku 1947 členovia Komisie vytvorili *Predbežný návrh Medzinárodnej listiny o ľudských právach*. Neskôr bola vytvorená 18-členná formálna Komisia pre ľudské práva. Po viacerých úpravách bol návrh zaslaný všetkým členským štátom OSN, aby doplnili svoje pripomienky. Po pripomienkovom konaní nasledovalo hlasovanie o schválení na Valnom zhromaždení OSN, kedy sa síce osem krajín zdržalo hlasovania, ale žiadna nebola proti, takže 10. decembra 1948 bola táto Všeobecná deklarácia ľudských práv prijatá.²¹

V rámci 30 článkov tejto deklarácie boli definované ľudské práva a základné slobody ako právo na život, slobodu, osobnú bezpečnosť, zakázalo sa otroctvo, nevoľníctvo, mučenie a ostatné prípady krutého neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania či trestania. Deklarácia tiež vymedzila právo každej osoby byť si rovná pred zákonom, mať právo na zákonnú ochranu a byť posudzovaný bez akéhokoľvek diskriminovania. Zaručuje tiež predchádzanie svojvoľného zadržania, zatknutia, vyhostenia a dáva možnosť každej osobe byť pri obvinení spravodlivo vypočutý nezávislým súdom a v prípade nepreukázania jeho viny byť nevinným. Taktiež má každý právo na vlastný súkromný život bez zásahov, slobodne si zvoliť svoje bydlisko, mať možnosť požiadať o azyl pri prenasledovaní, právo mať štátnu príslušnosť. V prípade uzavretia manželstva majú muž aj žena v manželstve rovnaké práva, tiež majú právo na ochranu rodiny. Každý má tiež právo vlastníť majetok, slobodne rozmyšľať, vyznávať akékoľvek náboženstvo, mať slobodu prejavu, zhromažďovaciu a spoločovaciu slobodu, možnosť podieľať sa na priamom alebo nepriamom vládnutí so svojom štáte, mať hlasovacie právo, sociálne zabezpečenie, právo na prácu, na slobodnú voľbu zamestnania, na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky a na ochranu proti nezamestnanosti, právo na spravodlivo platenú dovolenku, právo na životnú úroveň primeranú zdraviu a blahobytu, v materstve a detstve nárok na zvláštnu starostlivosť a pomoc, právo na vzdelanie, právo na slobodnú účasť na kultúrnom živote spoločnosti, právo každého na to, aby vládol taký spoločenský a medzinárodný poriadok, v ktorom by práva a slobody stanovené v tejto deklarácii boli naplno uskutočnené. Dôležité je podotknúť, že táto deklarácia mala len odporúčaciu povahu a jej ustanovenia neboli právne záväzné. Postupom času však štáty prijímali tieto ustanovenia do svojich Ústav a taktiež sa stali súčasťou medzinárodných paktov o ľudských právach a tak sa z nich stávali obyčajové a zmluvné pravidlá.²²

²¹ United Nations. *History of the Declaration*.

²² MRÁZ, Stanislav – POREDOŠ, Stanislav – VRŠANSKÝ, Peter. *Medzinárodné verejné právo*. 2003. s. 167-168

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach predstavuje jeden z ďalších dôležitých dokumentov, ktoré ovplyvnili vývoj ľudských práv v rámci medzinárodného spoločenstva. Tento pakt bol prijatý 16. decembra 1966 a vstúpil do platnosti 3. januára 1976. Pozostáva z piatich častí a 31 článkov. Cieľom tohto paktu je snaha zmluvných strán ako rozvíjať, tak i dodržiavať v ňom definované práva. Prvý článok sa zaoberá zásadou sebaurčenia národov, z ktorej tiež vyplýva právo každého národa si slobodne určiť svoje politické smerovanie a svoj hospodársky, sociálny a kultúrny rozvoj. Pakt sa zaoberá aj právom jednotlivca, ktoré definuje hospodárske, sociálne a kultúrne práva jednotlivca ako právo pracovať, byť spravodlivo ohodnotený, právo na sociálne zabezpečenie či možnosť založenia alebo zúčastnenia sa v odborových organizáciách, právo mať primeraný životný štandard, právo na zabezpečenie pred hladom, právo na zdravie a právo na vzdelanie. Štáty ako zmluvné strany sa zaväzujú k dosiahnutiu týchto práv pre každého bez výnimky, bez ohľadu na farbu pleti, rasu, pohlavie, jazyk, náboženstvo, politické zmýšľanie či akékoľvek iné postavenie jednotlivca v spoločnosti. Taktiež sa zaviazali, že sa budú usilovať o navýšenie životnej úrovne svojich občanov. Nakoľko nejde o medzinárodný právny záväzok, štáty boli oprávnené uskutočňovať obsah tohto paktu na základe svojich možností, či už z materiálneho, finančného alebo ľudského hľadiska.²³

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach

Ako už vyplýva z názvu, pakt vymedzuje občianske a politické práva, a to pre všetkých jednotlivcov bez výnimky. Medzi tieto občianske a politické práva patrí právo každého jednotlivca na život, bez akéhokoľvek mučenia a krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, zákaz otroctva a obchodu s otrokmi, právo na slobodu, osobnú bezpečnosť, voľný pohyb, rovnosť pred zákonom, právo na ochranu súkromia, rodiny, domovej slobody a listového tajomstva, slobody myslenia, svedomia, náboženstva, slobodu prejavu, zákaz vojnovej propagandy, slobodu zhromažďovania a spolčovania, práva detí a ochrana etnických, náboženských alebo jazykových menšín. Dodržiavanie záväzkov oboch paktov sa zabezpečuje prostredníctvom všeobecnej povinnosti poctivého plnenia medzinárodných zmlúv. Rozdielom však je, že zatiaľ čo dodržiavanie občianskych a politických práv a slobôd z Medzinárodného paktu

²³ MRÁZ, Stanislav – POREDOŠ, Stanislav – VRŠANSKÝ, Peter. *Medzinárodné verejné právo*. 2003. s. 169

o občianskych a politických právach je zabezpečený prostredníctvom klasických vnútroštátnych prostriedkov, hospodárske, sociálne a kultúrne práva a slobody vychádzajú z aktuálnej životnej úrovne a hospodárskej úrovne každej krajiny. Z toho vyplýva, že zaistenie realizácie občianskych a politických práv je prísnejšie.²⁴

Medzinárodný trestný súd

Medzinárodný trestný súd bol založený Rímskym štatútom 17. júla 1998. Signatármi sa stalo 120 štátov. Jeho úlohou je vyšetrovať, stíhať a súdiť jednotlivcov za najväčšie zločiny ako zločin genocídy, zločiny proti ľudskosti, vojnové zločiny a zločiny agresie. Jeho vznik bol podmienený mnohými ohavnými činmi, ktoré sa udiali v priebehu 20. storočia a ostali nepotrepané. Súd sídli v holandskom Haagu. Čo sa týka jeho pôsobnosti, súd môže vykonávať svoju právomoc v prípadoch, kedy je údajný páchatel príslušníkom zmluvného štátu alebo ak ku zločinom došlo na území zmluvného štátu. Tieto podmienky však neplatia, ak prípad súdu postúpi Bezpečnostná rada OSN.²⁵

1.3 Porušovanie ľudských práv

Porušovanie ľudských práv zahŕňa široké spektrum základných práv a slobôd jednotlivca, no pre účely tejto práce sa budeme venovať len niektorým z nich, konkrétne tým, ktoré budú spomenuté aj v nasledujúcej kapitole pri príkladoch konkrétnych porušení štátmi.

Zločiny proti ľudskosti

Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu definuje zločin proti ľudskosti ako úmyselný čin spáchaný s cieľom rozsiahle alebo systematicky zaútočiť na civilné obyvateľstvo. Ide o činy ako vražda; vyhladzovanie; zotročovanie; deportácia, väznenie alebo iné vážne obmedzenie fyzickej slobody v rozpore so základnými pravidlami medzinárodného práva; mučenie; znásilnenie, sexuálne otroctvo, nútená prostitúcia, nútené tehotenstvo, nútená sterilizácia; prenasledovanie akejkoľvek identifikovateľnej skupiny alebo kolektívu z dôvodu politickej, rasovej, národnostnej, etnickej, kultúrnej, náboženskej alebo rodovej odlišnosti; nútené zmiznutie osôb; zločin apartheidu; iné neľudské činy podobného charakteru úmyselne spôsobujúce veľké utrpenie alebo ťažkú ujmu na tele alebo

²⁴ MRÁZ, Stanislav – POREDOŠ, Stanislav – VRŠANSKÝ, Peter. *Medzinárodné verejné právo*, 2003. s. 169-170

²⁵ International Criminal Court. *The ICC at a Glance*.

na duševnom alebo fyzickom zdraví. Článok 7 Rímskeho Štatútu uvádza, že zločiny proti ľudskosti nemajú súvis s tým, či k nim dochádza v čase mieru alebo naopak v čase vojnového konfliktu. Tento článok tiež definuje tri prvky, ktoré zločin proti ľudskosti obsahuje – fyzický, kontextový a psychický. Fyzický prvok zahŕňa vraždu, vyhladzovanie, zotročovanie, deportáciu, väznenie, mučenie, vážne formy sexuálneho násillia, prenasledovanie, nútené zmiznutie osôb, zločin apartheidu a ostatné neľudské činy. Kontextový prvok, ktorý definuje tieto zločiny *ak sú spáchané ako súčasť rozsiahleho alebo systematického útoku namiereného proti civilnému obyvateľstvu* a teda zdôrazňuje, že zločiny proti ľudskosti sa týkajú buď násillia s veľkým počtom obetí alebo ak sa vzťahujú na širokú geografickú oblasť, prípadne metodický typ násillia a to vylučuje akékoľvek náhodné alebo izolované násillné činy. Tiež je stanovené, že zločiny proti ľudskosti musia byť spáchané v rámci podpory štátu alebo organizačnej politiky. Psychický prvok tvorí časť *s uvedomením si útoku*. Rozdielom medzi zločinnými proti ľudskosti a genocídou je to, že zločiny proti ľudskosti nemusia byť cielené na špecifickú skupinu, obeť môžu byť akékoľvek, bez ohľadu na ich príslušnosť alebo identitu. Na dokázanie, že ide o zločiny proti ľudskosti nie je potrebný špecifický zámer, stačí, jednoduchý úmysel pre vykonanie ktoréhokoľvek z vyššie uvedených činov.²⁶

Genocída

Dohovor o predchádzaní a trestaní zločinu genocídy definuje genocídu ako úmyselný čin s cieľom čiastočne alebo úplne zničiť národnú, etnickú, rasovú alebo náboženskú skupinu. Ide o činy ako vraždenie, zabíjanie členov skupiny; spôsobenie vážnej telesnej alebo duševnej ujmy členom skupiny; úmyselné vnučovanie takých životných podmienok skupine, ktoré jej spôsobia čiastočné alebo úplné fyzické zničenie; zavedenie opatrení brániacich pôrodom v rámci skupiny; násillné presúvanie detí zo skupiny do inej skupiny. Tento Dohovor tiež vymedzuje, že genocída môže nastať či už v období mieru, ale aj pri ozbrojenom konflikte. Článok 2 Dohovoru definuje dva hlavné prvky, ktoré genocída obsahuje – psychický a fyzický. Psychický element vyjadruje časť definície hovoriacej o *úmysle čiastočne alebo úplne zničiť národnú, etnickú, rasovú alebo náboženskú skupinu*. Fyzický prvok zahŕňa všetky činy menované v rámci vyššie uvedenej definície. Pri zločine

²⁶ United Nations. *Definitions: Crimes Against Humanity*.

genocídy je najnáročnejšie identifikovať konkrétny zámer konania, ktorý je potrebný k dokázaniu, že ide o genocídu.²⁷

Nútená práca, moderné otroctvo a obchodovanie s ľuďmi

Podľa Medzinárodnej organizácie práce a Dohovoru o nútenej práci je nútená práca akákoľvek práca alebo služba, ktorú osoba vykonáva nedobrovoľne. Táto definícia má tri prvky. Prvým z nich je, že ide o prácu alebo službu z akéhokoľvek odvetvia či sektoru, vrátane tieňovej ekonomiky. Druhým je hrozba a tretím je faktor nedobrovoľnosti, keďže ju osoba vykonáva bez slobodného súhlasu a nemôže ju samovoľne prestať vykonávať. Výnimku nepodliehajúcu definícii nútenej práce predstavuje napríklad povinná vojenská služba, práca vo väznici, alebo práca v núdzových situáciách, akými sú napríklad vojna alebo prírodné katastrofy. Medzinárodná organizácia práce v roku 1957 prijala Dohovor o zrušení nútenej práce, ktorý zakazuje používanie nútenej práce ako nástroj trestu za prejavenie politických názorov, na účely hospodárskeho rozvoja, ako prostriedok pracovnej disciplíny, ako trest za účasť na štrajkoch a tiež ako prostriedok rasovej, náboženskej alebo inej diskriminácie. Vďaka ratifikácii oboch Dohovorov takmer všetkými krajinami je pomocou ich nástrojov zaistené rešpektovanie ustanovení a zmluvné strany sú povinné pravidelne podávať správy Medzinárodnej organizácii práce o ich dodržiavaní. Ak sa pozrieme na súčasnú situáciu ohľadom nútenej práce, týka sa všetkých vekových kategórií a všetkých typov hospodárskej činnosti. Na odhalenie prípadov nútenej práce sa používajú viaceré ukazovatele ako obmedzenia slobody pohybu pracovníkov, zadržiavanie miezd alebo dokladov totožnosti, fyzické alebo sexuálne násilie, vyhrážky, zastráňovanie alebo vytváranie podvodných dlhov pre pracovníkov, ktorým nie je možné uniknúť.²⁸

Vojnové zločiny

Vojnové zločiny sú v rámci Rímskeho Štatútu Medzinárodného trestného súdu definované ako závažné porušenia Ženevských dohovorov z 12. augusta 1949. Takéto činy zahŕňajú úmyselné zabíjanie, mučenie alebo neľudské zaobchádzanie, úmyselné spôsobenie veľkého utrpenia alebo vážneho zranenia tela alebo zdravia; rozsiahle ničenie a privlastňovanie si majetku vykonávané nezákonne; nútenie vojnového zajatca alebo inej chránenej osoby slúžiť v silách nepriateľskej mocnosti; úmyselné zbavenie vojnového

²⁷ United Nations. *Definitions: Genocide*.

²⁸ International Labour Organization. *What is forced labour, modern slavery and human trafficking*.

zajatca alebo inej chránenej osoby práv na spravodlivý a riadny proces; nezákonná deportácia alebo premiestnenie alebo nezákonné zadržiavanie; branie rukojemníkov. Ďalej to zahŕňa iné závažné porušenia zákonov a zvykov platných v medzinárodnom ozbrojenom konflikte v rámci ustanoveného rámca medzinárodného práva ako zámerné riadenie útokov proti civilnému obyvateľstvu, zámerné smerovanie útokov proti civilným objektom, úmyselné riadenie útokov proti personálu, zariadeniam, materiálom alebo vozidlám zapojeným do humanitárnej pomoci alebo mierovej misie v súlade s Chartou OSN, úmyselné začatie útoku s vedomím spôsobenia strát na životoch alebo zranení civilistov alebo poškodenia prírodného prostredia pre dosiahnutie vojenskej výhody, útočenie alebo bombardovanie miest, dedín, obydľí, budov bez akejkoľvek ochrany, zabitie alebo zranenie bojovníka po jeho vzdaní sa, nesprávne používanie vlajky prímeria, uniformy nepriateľa alebo vojenských odznakov a taktiež rozlišovacích emblémov Ženevských dohovorov, ktoré má za následok smrť alebo vážne zranenie osôb, priamy alebo nepriamy presun časti vlastného civilného obyvateľstva, úmyselné nasmerovanie útokov na náboženské, vzdelávacie, umelecké, vedecké, charitatívne, historické budovy, nemocnice, vystavenie osôb, ktoré sú v moci protistrany fyzickému zmrzačeniu, zabíjanie alebo zranenie osôb patriacich k nepriateľskému národu alebo armáde a ďalšie. Na rozdiel od zločinov proti ľudskosti a genocídy, vojenské zločiny nastávajú len počas ozbrojeného konfliktu. Rímsky Štatút tieto vojenské zločiny kategorizuje do štyroch skupín. Prvou sú závažné porušenia Ženevských dohovorov z roku 1949 v súvislosti s medzinárodným ozbrojeným konfliktom, ďalej iné závažné porušenia zákonov a zvykov platných v medzinárodnom ozbrojenom konflikte. Treťou sú závažné porušenia článku 3 spoločného pre štyri Ženevské dohovory z roku 1949 súvisiace s ozbrojeným konfliktom bez medzinárodného charakteru a poslednou sú iné závažné porušenia zákonov a zvykov platných v ozbrojených konfliktoch bez medzinárodného charakteru. Vojenské zločiny sa tiež delia na iných päť skupín. Vojnové zločiny proti osobám vyžadujúcim osobitnú ochranu, vojnové zločiny proti osobám alebo skupinám osôb poskytujúcich humanitárnu pomoc a mierové operácie, vojnové zločiny proti majetku, zakázané spôsoby vedenia vojny a zakázané prostriedky vedenia vojny. Tieto zločiny majú dva prvky, kontextový a mentálny. Kontextový poukazuje na *správanie v kontexte medzinárodného/nemedzinárodného ozbrojeného konfliktu* a mentálny vyjadruje zámer a znalosť v súvislosti s individuálnym aktom a kontextovým prvkom.²⁹

²⁹ United Nations. *Definitions: War Crimes*.

Trestanie zločinov proti mieru, vojnových zločinov a zločinov proti ľudskosti

Zodpovednosť za tieto činy preberá bojujúca strana za všetky osoby, ktoré sa týchto zločinov dopustili. Trestanie týchto osôb je možné zo strany aj bojujúcej strany, aj protivníka. Na trestanie týchto zločinov bolo od konca prvej svetovej vojny vytvorených viacero medzinárodných tribunálov. Prvý vznikol prostredníctvom Versaillskej zmluvy z roku 1919 a jeho úlohou bolo stíhať bývalého nemeckého cisára za porušenie zásady medzinárodnej morálky a posvätnej autority medzinárodných zmlúv a takisto nemeckých vojnových zločincov, kvôli ktorým vypukla prvá svetová vojna. Tí mali byť vydaní do krajiny, v ktorej sa týchto zločinov dopustili a byť trestaní na ich území vojenskými súdmi. Ďalej mali byť potrestané aj nemecké osoby, ktoré konali zločiny voči osobám spojených a združených mocností. Nemecký cisár nakoniec súdený nebol, nakoľko mu bol Holandskom poskytnutý azyl a trestanie ostatných zločincov nebolo vykonané dôsledne. Po druhej svetovej vojne došlo k podpisu Deklarácie o ukrutnostiach z roku 1943. Podpísali ju Sovietsky zväz, Spojené štáty americké, Veľká Británia a neskôr ďalších 30 krajín. V tejto Deklarácii sa zmluvné strany zaviazali k potrestaniu nacistických vojnových zločincov, ku ktorému má dôjsť zo strán krajín, na území ktorých boli tieto zločiny vykonané. O dva roky neskôr bola uzavretá Dohoda o stíhaní a potrestaní hlavných vojnových zločincov európskych krajín Osi v spolupráci s Medzinárodným vojenským tribunálom. Tribunál mal právomoc trestať osoby, ktoré sa dopustili trestných činov zločinu proti mieru, vojnového zločinu a zločinu proti ľudskosti. Zasadal v Norimbergu a jeho právne zásady boli schválené Valným zhromaždením OSN ako všeobecne uznané zásady medzinárodného práva. Na týchto zásadách bol tiež založený tokijský vojenský tribunál pre spojenecké štáty Ďalekého východu a zaoberal sa zločincami japonských vojnových zločincov. Čo sa týka vojny na území bývalej Juhoslávie, Bezpečnostnou radou v roku 1993 bolo tiež rozhodnuté o potrestaní všetkých osôb podieľajúcich sa na zločinoch proti ľudskosti prostredníctvom Medzinárodného trestného tribunálu v Haagu. V roku 1994 Bezpečnostná rada vytvorila pre účely stíhania zločinov proti ľudskosti v Rwande obdobný Medzinárodný trestný tribunál. Neskôr bol vytvorený stály štatút Medzinárodného trestného tribunálu na trestanie tých najzávažnejších trestných činov.³⁰

³⁰ MRÁZ, Stanislav – POREDOŠ, Stanislav – VRŠANSKÝ, Peter. *Medzinárodné verejné právo*. 2003, s. 374-377

2 Cieľ a metodika práce

Cieľom práce je na základe dôkazov získaných zo správ Úradu Vysokého komisára OSN pre ľudské práva, Amnesty International, Human Rights Watch a prípadov podaných na Medzinárodný súdny dvor, Medzinárodný trestný súd a argentínsky súd zistiť, či v daných prípadoch rohingskej a ujghurskej menšiny došlo alebo nedošlo k porušeniu ľudských práv.

V práci sme využívali najmä elektronické zdroje získané prostredníctvom portálov Google Scholar, Online knižnica – JSTOR, opiniojuris. Ďalej sme využívali oficiálne stránky orgánov Organizácie Spojených národov ako Rada OSN pre ľudské práva, Medzinárodný súdny dvor, Medzinárodný trestný súd. V neposlednom rade boli použité aj knižné zdroje a články odborných časopisov.

V praktickej časti boli hlavnými zdrojmi Správa Úradu Vysokého komisára OSN pre ľudské práva, žaloba podaná na Medzinárodnom súdnom dvore, žaloba podaná na Medzinárodnom trestnom súde, žaloba podaná na argentínskom súde v prípade týkajúceho sa Rohingov a správa Human Rights Watch a správa Amnesty International v prípade týkajúceho sa Ujgurov.

Nakoľko aj v dobe tvorby tejto práce stále prebiehajú vyšetrovania v prípade porušovania ľudských práv Rohingov na Medzinárodnom trestnom súde aj argentínskom súde a v prípade porušovania ľudských práv Ujgurov stále nebola vydaná sľubovaná Správa Úradu Vysokého komisára OSN pre ľudské práva, informácie a zistené dôkazy sa môžu stále meniť.

Práca je časovo ohraničená do konca roka 2020, s výnimkou článku o vyhlásení genocídy v Mjanmarsku zo strany Spojených štátov – toto vyhlásenie pochádza z marca 2022. Začiatkové ohraničenie práce nie je možné vymedziť, nakoľko pri každom prípade je načrtnuté aj jeho historické pozadie, no najdetailnejšie sú prípady mapované v rozmedzí rokov 2017 až 2020.

Čo sa týka spomínanej správy Úradu Vysokého komisára OSN pre ľudské práva v prípade Ujgurov, v decembri 2021 Vysoká komisárka OSN pre ľudské práva Michelle Bachelet vyhlásila, že daná správa je v stave finalizácie a v blízkej dobe bude vydaná.³¹

³¹ NEBEHAY, Stephanie. U.N. says to publish findings soon on abuses in Xinjiang, 2021

Vychádzajúc z faktu, že ani jednej z vyšetrovacích misií OSN či už v prípade Rohingov, tak i v prípade Ujgurov nebolo umožnené prísť vykonať svoje vyšetrovanie priamo do Mjanmarska a Číny, a teda svoje vyšetrovanie museli uskutočňovať na diaľku, nevieme so 100% istotou potvrdiť, či sú ich zistenia správne a zhodujúce sa s ozajstným priebehom udalostí. Potvrďuje to však ich metodológia vyšetrovania.

Pri tvorbe tejto práce bola použitá najmä metóda analýzy – metóda rozloženia zložitej skutočnosti na jednotlivé časti, pri ktorej sa vytvárajú podmienky na poznanie jednotlivých stránok týchto častí.

Okrem nej sme použili aj metódu deskripcie, ktorá je založená na popisovaní javov. Tá bola použitá najmä v prvej kapitole pri definovaní ľudských práv a priblížení dôležitých míľníkov, ktoré formovali ľudské práva. Použili sme ju tiež v tretej kapitole pri mapovaní situácií porušovania ľudských práv prostredníctvom správ medzinárodných organizácií zaoberajúcich sa touto problematikou.

Taktiež bola použitá metóda syntézy, ktorá spája myšlienky viacerých častí do jedného celku. Táto metóda bola použitá najmä pri zhrnutí odporúčaní jednotlivých správ medzinárodných organizácií.

3 Konkrétne prípady porušovania ľudských práv

3.1 Porušovanie ľudských práv Rohingov

3.1.1 Historické pozadie prípadu

Rohingovia predstavujú menšinu žijúcu na území dnešného Mjanmarska, konkrétne v juhozápadnej časti na území štátu Rakhine, v minulosti nazývaný ako Arakan. Na území tohto štátu žijú spolu s Rohingami aj Rakhinovia. Napriek tomu, že tieto dve skupiny žijú v rovnakom štáte, majú medzi sebou náboženské, jazykové a kultúrne rozdiely. Zatiaľ čo Rakhinovia sú, tak ako väčšina obyvateľov Mjanmarska, budhistického vierovyznania, Rohingovia vyznávajú islam. Rozdiel medzi nimi spočíva aj v jazyku. Aj pri tejto odlišnosti sa Rakhinovia zhodujú s väčšinou mjanmarského obyvateľstva hovoriaceho barmčinou, zatiaľ čo Rohingovia vlastný rodný jazyk. Čo sa týka celkovej populácie, Rohingská menšina tvorí približne 2% Mjanmarska a Rakhinov je približne 4%. Je však dôležité poznamenať, že mjanmarská vláda nepozná pojem „Rohingovia“ a ani túto menšinu neuznáva a nazýva ich ako Bengálci alebo Bangladéšania. Táto menšina bola mjanmarskou vládou zbavená štátneho občianstva v roku 1982, pretože sa im údajne nepodarilo preukázať, že ešte pred rokom 1823 sa na území Barmy usadili ich predkovia. Ide tak o jeden zo siedmych národov bez oficiálnej štátnej príslušnosti.

Keď sa pozrieme na historický vývoj celého štátu Rakhine, ktorý je súčasťou Mjanmarska, ten sa začína v roku 1785, kedy ešte vtedy nazývaná Barma, dnešné Mjanmarsko dobylo kráľovstvo Arakan. Aj keď je otázne, či Rohingovia majú oficiálne pôvod v Mjanmarsku, hypotéza škótskeho lekára Francisa Buchanana z roku 1799 dokumentuje skutočnosť, že štátu Arakan sa v tom čase medzi „mohamedánmi“ žijúcimi na tomto území hovorilo aj ako „Rovingaw“ a ktorí si hovorili ako „Rooinga“ alebo domorodci z Arakanu. Toto však mnohí Mjanmarčania popierajú. Tvrdia totiž, že tí, o ktorých Buchanan hovoril boli migranti zo susedného Bengálska prichádzajúci na územie Arakanu za účelom pracovať ako poľnohospodári, keďže po dobytí Barmy Veľkou Britániou v roku 1826 sa zvýšila hodnota ryže pri Suezskom prieplave. V období rokov 1872 až 1931 sa uskutočnili viaceré sčítania obyvateľstva, na základe ktorých štatistici v rámci obyvateľstva uznalo 15 pôvodných rás a 135 sub-rás, no ani jedna nehovorila o Rohingoch.³² Barma vyhlásila svoju nezávislosť v roku 1948 a niekoľko Rohingov získalo národné registračné karty. Keď o 14 rokov v krajine nastal štátny prevrat a vlády sa zmocnila armáda, začalo

³² SYED, Mahmood et al. The Rohingya people of Myanmar: health, human rights, and identity. 2016, s. 1841 – 1844

dochádzať k porušovaniu občianskych a politických práv tejto menšiny, ako napríklad neumožnenie Rohingom zúčastniť sa volieb alebo ich neuznanie ako národa. Operácia armády na očistenie krajiny od takzvaných nelegálnych cudzincov spôsobila, že vyše 200 tisíc Rohingov utieklo do Bangladéšu, no väčšina z nich umrela v Bangladéši na podvýživu. Ďalším krokom armády bolo odobratie občianstva Rohingom a v roku 1982 vydala Občiansky zákon, ktorý definoval tri skupiny občanov. Prvou skupinou boli úplní občania, za ktorých sa považujú všetky „menované rasy“ – Rakhine, Burman, Chin, Kachin, Karen, Karenni, Mon a Shan alebo tí, ktorí preukázali, že mali na území krajiny svojich predkov pred rokom 1823. Druhou skupinou boli pridružení občania, ktorí získali občianstvo podľa zákona z roku 1948, ale neposkytli dôkazy o predkoch na území krajiny spred roku 1823. Treťou skupinou boli takzvaní naturalizovaní občania. Tá zahŕňala cudzincov, ktorí boli schopní dokázať, že ich rodičia prišli a žili v krajine pred rokom 1948 alebo ktokoľvek, koho jeden z rodičov má niektorý z týchto troch občianstiev. Podľa tohto zákona Rohingovia nespádali do ani jednej z týchto skupín a tak boli ďalej braní ako ilegálni cudzinci. V roku 1990 sa uskutočnili prvé voľby so zastúpením viacerých politických strán, no armáda tieto voľby anulovala. Ďalej pokračovala v operáciách na očistenie štátu Rakhine od ilegálnych cudzincov a počas nich utieklo ďalšie státisíce Rohingov nielen do Bangladéša, v období rokov 1991 až 1992 to bolo približne 260 tisíc ľudí. Problémom však bolo, že v roku 1992 Bangladéš prestal Rohingom udeľovať štatút utečenca a tak nastala nútená repatriácia späť do Mjanmarska. Od roku 1994 začínajú v štáte Rakhine pôsobiť *Médecins Sans Frontières* a iné medzinárodné organizácie pomoci ako hlavní sprostredkovatelia zdravotnej starostlivosti.³³

Podľa prvej správy vydananej Úradom vysokého komisára OSN pre ľudské práva z roku 2018 sa v roku 2012 v júni a októbri uskutočnili vlny násilia, ktoré zasiahli 12 okresov.³⁴ Podľa informácií poskytnutých vládou si tieto násilné činy v štáte Rakhine vyžiadali 192 mŕtvych, 265 zranených a 8 614 zničených domov, no predpokladá sa, že spomínané čísla sú oveľa vyššie.³⁵ Aj napriek tomu, že vláda nazýva tieto nepokoje ako „interkomunálne“, teda nepokoje medzi Rohingami a Rakhinmi v rámci ich štátu, v skutočnosti ide o dôsledok kampane založenej na nenávisti a dehumanizácii Rohingov pod vedením Rakhine Nationalities Development Party a rôznych iných organizácií. Takáto kampaň sa šírila

³³ SYED, Mahmood et al. *The Rohingya people of Myanmar: health, human rights, and identity*. 2016, s. 1841 – 1844

³⁴ UNHRC. *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*. 2018, s. 7

³⁵ UNHRC. *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*. 2018, s. 7

prostredníctvom rôznych publikácií, vyhlásení prostredníctvom ktorých boli Rohingovia označovaní ako „nelegálni prisťahovalci“ a „teroristi“ ohrozujúci ostatných obyvateľov. Táto kampaň spôsobila to, že v rámci každého okresu v štáte Rakhine bol zavedený zákaz nočného vychádzania a zákaz verejného zoskupovania viac ako 5 ľudí, čo malo za následok obmedzenie slobody náboženstva, keďže ľudia sa nemohli zúčastňovať kolektívnych modlitieb v mešitách. V dôsledku týchto násilných nepokojov bolo zo štátu vyhnaných asi 140 000 ľudí, zväčša Rohingov.³⁶ O šesť rokov neskôr bolo 128 000 Rohingov a Kamanov prijatých do táborov pre vnútorne vysídlených ľudí bez slobody pohybu, prístupu k jedlu, vhodnej zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu a normálnemu životu.³⁷

V priebehu februára roku 2014 boli vládou zakázané aktivity medzinárodnej agentúry pomoci *Médecins Sans Frontières*, ktorá poskytovala v štáte Rakhine obmedzenú zdravotnú starostlivosť. Na území pôsobili aj humanitárne agentúry pomoci, ktoré však o mesiac neskôr boli napadnuté Budhistickými radikálmi tvrdiacimi, že tieto agentúry uprednostňujú Rohingov, a tak vláda zakázala aktivity všetkých z nich až do decembra tohto roka. Ešte v apríli 2014 sa uskutočnilo prvé sčítanie obyvateľstva po tridsiatich rokoch, no Rohingom nebolo umožnené zúčastniť sa.³⁸

Mjanmarská vláda v roku 2015 vydala takzvaný Zákon na ochranu rasy a náboženstva, ktorý obsahuje Zákon o monogamii, Zákon o náboženskej konverzii, Zákon o medzináboženskom manželstve a Zákon o kontrole obyvateľstva. Zákon o monogamii dovoľuje mať len jedného manžela a nepovoľuje žiť s partnerom bez sobáša. To pre občanov moslimského vierovyznania spôsobuje problém, nakoľko je známe, že toto vierovyznanie povoľuje polygamii. Vláda však odmieta akékoľvek mierenie tohto zákona na Moslimov. Čo sa týka pôsobnosti tohto zákona, podľa neoficiálneho prekladu legislatívy sa tento zákon vzťahuje na všetkých obyvateľov krajiny, taktiež všetkých občanov Mjanmarska žijúcich v zahraničí a tiež cudzincov sobášiacich sa s mjanmarskými občanmi. V prípade, ak po nadobudnutí platnosti zákona v krajine existujú polygamné manželstvá, nebudú legitímne. Takisto ak už obyvateľ je aktuálne zosobášený a pôvodný zväzok je stále platný, nebude mu umožnené uzavrieť ďalšie manželstvo. Podľa Phila Robertsona, ktorý pôsobí ako zástupca riaditeľa ázijskej divízie Human Rights Watch, tieto zákony vytvárajú potenciál pre

³⁶ UNHRC. *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*. 2018, s. 7

³⁷ UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*. 2018, s. 7

³⁸ SYED, Mahmood et al. *The Rohingya people of Myanmar: health, human rights, and identity*. 2016, s. 1841 – 1844

náboženskú diskrimináciu a môžu spôsobiť spoločenské napätie v krajine, bude však záležať na tom, ako ich vláda bude realizovať a presadzovať. Zákon o náboženskej konverzii vyžaduje, aby mjanmarský občan pri zmene náboženstva získal oficiálne povolenie od novej registračnej rady pre náboženskú konverziu, ale na to je najskôr potrebné absolvovať pohovor a 90 dňové náboženské štúdium. Zákon o medzináboženskom manželstve definuje sobáše budhistických žien s nebudhistickými mužmi a hovorí, že na takýto sobáš potrebuje žena mladšia ako 20 rokov súhlas rodičov. Taktiež zaviedol možnosť miestnym pracovníkom na matrike zverejniť tieto žiadosti o sobáš na 14 dní a ten sa môže uskutočniť len v prípade, že proti zväzku nebudú žiadne námietky. Zákon o kontrole obyvateľstva vzťahujúci sa na určité regióny krajiny ukladá ženám povinnosť dodržiavať odstup 36 mesiacov medzi narodením svojich detí. Takéto obmedzenie dosiahne región tak, že požiada prezidenta o príkaz obmedzujúci mieru reprodukcie v prípadoch kedy nárast populácie, zrýchlenie pôrodnosti, zvýšenie dojčenskej alebo materskej úmrtnosti má negatívny vplyv na regionálny rozvoj alebo nastáva nerovnováha medzi obyvateľmi a zdrojmi, prípadne nízke sociálno-ekonomické ukazovatele a potravinový nedostatok.³⁹

Prelomovým bol aj rok 2017, kedy podľa prvej správy Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva začali takzvané likvidačné operácie, ktoré vyústili k tomu, že do augusta 2018 utieklo 725 000 Rohingov do Bangladéša. Tieto operácie spustili masové zabíjanie rohingskej menšiny a veľmi časté bolo aj sexuálne násilie na tých, ktorým sa nepodarilo utiecť, prípadne sa to stalo počas úteku.⁴⁰

3.1.2 Správa Nezávislej Medzinárodnej Vyšetrovacej Misie OSN v Mjanmarsku 2018

Nezávislá medzinárodná vyšetrovacia misia v Mjanmarsku bola zriadená rezolúciou Rady pre ľudské práva v marci 2017 na jej 34. zasadnutí.⁴¹ Jej úlohou bolo vyšetriť všetky skutočnosti a okolnosti týkajúce sa údajného porušovania ľudských práv vojenskými a bezpečnostnými jednotkami v Mjanmarsku. Jej mandát bol ukončený v septembri 2019.⁴²

V septembri 2018 bola Radou OSN pre ľudské práva na jej 39. zasadnutí vydaná správa týkajúca sa zistení vyšetrovacej misie v Mjanmarsku.⁴³

³⁹ Library of Congress. *Burma: Four "Race and Religion Protection Laws" Adopted*. 2015

⁴⁰ UNHRC. *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*. 2018. s. 8

⁴¹ UNHRC, 27.2. – 24.3. 2017

⁴² UNHRC Fact Sheet – Basic Facts about the UN fact-finding mission

⁴³ UNHRC. *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*. 2018, s. 1

Vzhľadom k pretrvávajúcim likvidačným operáciám na začiatku roku 2018 do Bangladéšu utieklo priemerne 1 733 Rohingov mesačne.⁴⁴

Podľa získaných informácií sa vyšetrovacia misia domnieva, že Mjanmarsko sa dopustilo závažných zločinov medzinárodného práva ako genocída, zločiny proti ľudskosti a vojenské zločiny.

Podľa definície genocídy uvedenej v prvej kapitole sa misia domnieva, že rohingská menšina spadá pod túto definíciu, nakoľko činy vykonané mjanmarskou armádou obsahujú štyri z piatich zakázaných úkonov – zabitie, spôsobenie vážnej telesnej alebo duševnej ujmy, vytvorenie takých podmienok života, ktoré spôsobia úplnú alebo čiastočnú fyzickú likvidáciu skupiny v rámci celku a nastolenie takých opatrení, ktoré obmedzia pôrody. V kontexte genocídy misia tiež identifikovala znaky „genocídneho úmyslu“. Ten bol viditeľný v povahe násilných činov, kedy vykazovali široký represívny kontext, nenávistnú rétoriku, politiku vylúčenia vrátane zmeny demografického zloženia Rakhinského štátu, úroveň organizácie naznačujúca plán zničenia a rozsah a brutalita páchaného násillia. Preto misia dospela k záveru, že existujú dôkazy potrebné k začatiu vyšetrovania a stňhania vyšších funkcionárov v rámci Tatmadaw a kompetentný súd sa tým môže zaoberať ako prípad genocídy.

Podľa definície zločinov proti ľudskosti z prvej kapitoly misia zhromaždila dostatok informácií k tomu, aby mohla konštatovať, že takéto zločiny sa v štáte Rakhine uskutočnili. Ide o zločiny ako vražda, väznenie, vynútené zmiznutie, mučenie, znásilňovanie, sexuálne otroctvo a ďalšie formy sexuálneho násillia, prenasledovanie, zotročenie, prvky vyhľadzovania a deportácie. Misia sa tiež obáva, že na základe systematického útlaku a diskriminácie môže ísť aj o trestný čin apartheidu.

Misia taktiež uviedla, že niektoré činy spáchané etnickými ozbrojenými silami môžu predstavovať vojnové zločiny.⁴⁵

Odporúčania misie v tejto správe odporúčajú asistovanie Mjanmarsku k dosiahnutiu ochrany svojich občanov voči genocíde, zločinov proti ľudskosti a vojnových zločinov, odporúčajú aby sa zločinní začal zaoberať Medzinárodný trestný súd, prípadne sa vytvoril medzinárodný trestný tribunál a Bezpečnostná rada OSN by mala zaviesť individuálne sankcie pre tých, ktorí sú zodpovední za spomínané zločiny, vrátane embarga na zbrane do Mjanmarska. Medzi ďalšími odporúčaniami bolo aj zaistenie návratu repatriovaných

⁴⁴ UNHRC. *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*. 2018, s. 11

⁴⁵ UNHRC. *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*. 2018, s. 17

a vnútorne vysídlených osôb len v prípade dodržania ľudských práv vrátane navrátenia štátneho občianstva.⁴⁶

3.1.3 Správa Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva, 2020

V septembri 2020 vydala kancelária Vysokého komisára OSN pre ľudské práva počas 45. zasadnutia Rady pre ľudské práva OSN poslednú správu týkajúcu sa zistení nezávislej medzinárodnej vyšetrovacej misie v Mjanmarsku.⁴⁷ Táto správa bola vydaná na základe informácií získaných prostredníctvom zdrojov ako vypočutie svedkov, vlády, Organizácie spojených národov, organizácií zastupujúcich občiansku spoločnosť a rôznych zástupcov etnických a náboženských menšín, jednotlivých diplomatov, akademikov a odborníkov nakoľko Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva nebol umožnený vstup do krajiny. Keďže bolo vyšetrovanie vykonávané na diaľku, vypočuté zdroje a svedkovia boli podrobení prísnemu overovaciemu a potvrdzovaciemu procesu. V rámci tohto procesu boli použité aj rôzne iné zdroje, vrátane satelitných snímok či vyhlásení vlády. Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva taktiež požiadal vládu o vyjadrenie sa k samotným otázkam týkajúcich sa vyšetrovania, no do vydania správy neprišla od vlády žiadna odpoveď. Vyšetrovacia misia počas svojej pôsobnosti vydala dve správy a štyri tematické dokumenty týkajúce sa detailných zistení nezávislej medzinárodnej vyšetrovacej misie z 39. zasadnutia a 42. zasadnutia Rady pre ľudské práva, ekonomických záujmov mjanmarskej armády, sexuálneho a rodovo podmieneného násillia a ich dopadov na etnický konflikt z 42. zasadnutia Rady pre ľudské práva.⁴⁸ V rámci tejto aktuálnej správy Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva analyzoval 109 odporúčaní vyšetrovacej misie vlády a Organizácie Spojených národov týkajúcich sa konfliktov a ochrany civilistov, zodpovednosti, sexuálneho a rodovo podmieneného násillia, základných slobôd, hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho práva, inštitucionálnych a právnych reforiem. Aj napriek výzvam vyšetrovacej misie v predchádzajúcich správach Rade pre ľudské práva o zastavenie bojov medzi Tatmadaw (mjanmarská armáda) a Arakanskou armádou v štáte Rakhine, tieto boje sa naopak od roku 2019 ešte viac zintenzívnili a tak sa navýšili aj straty na životoch, počet zranených osôb a tiež škody na hnutel'nom a nehnuteľnom majetku.

⁴⁶ UNHRC. *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*. 2018, s. 19

⁴⁷ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 1

⁴⁸ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 2

Aj napriek tomu, že týmito bojmi trpia všetky komunity a menšiny v celom Mjanmarsku, Rakhinskej a Rohinskej menšiny sa to týka najviac. Zo 137 mŕtvych a 386 zranených počas prvých piatich mesiacov roku 2020 tvorili Rohingovia 25 mŕtvych a 44 zranených.⁴⁹ Pri skúmaní počtu obetí sa odhaduje, že v priebehu prvých troch mesiacov roku 2020 bol počet obetí týchto bojov vyšší ako počet zranených a mŕtvych za celý rok 2019. Na základe svojich zdrojov táto správa spomína mnoho príkladov, ktoré dokumentujú porušovanie ľudských práv na území štátu Rakhine. Jedným z nich je napríklad útok na jednu z dedín, kedy podľa svedkov armáda zabila 6 Rohingov a ďalších šiestich zranila. Tento prípad nastal len hodinu po napadnutí mŕtvou jedného z civilných áut.

Cieľmi Tatmadaw často bývali aj školy, domy a náboženské miesta napádané rôznymi zbraňami, vrátane granátov. Okrem toho Tatmadaw svojvoľne zatýkal a zadržieval civilistov, ktorých po zadržaní mučili a používali iné, kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie. Správa hovorí aj o prípadoch, kedy Tatmadaw zhromaždil celú mužskú populáciu dediny, zaviazali im oči a potom ich unášali na neznáme miesta alebo do väzenia, prípadne ich rôznymi spôsobmi zabili.

V období od 19. marca do 29. apríla 2020 došlo v štátoch Chin a Rakhine k trom útokom namiereným proti humanitárnym organizáciám.⁵⁰ Pri každom incidente mali zúčastnené vozidlá alebo plavidlá oficiálne logá alebo vlajky. Útokmi boli postihnuté napríklad vozidlá Svetovej zdravotníckej organizácie pomáhajúcej počas pandémie koronavírusu. Od začiatku roku 2020 jednotky Tatmadaw vypálili niekoľko dedín a civilných domov s použitím horľavých kvapalín a faki. Vo viacerých prípadoch vojaci podpálili dediny, ktoré obyvatelia opustili po stretoch alebo streľbe z ťažkých zbraní.⁵¹

Oficiálne štatistické údaje hovoria o tom, že k 7. júlu 2020 bolo v dôsledku konfliktu vysídlených 81 637 ľudí. Toto číslo sa však nezohoduje s údajmi miestnych humanitárných organizácií, ktoré odhadujú počet vysídlených osôb až na 190 708.⁵² Tieto osoby sa ukrývajú na rôznych miestach, ako napríklad v školách, kostoloch a kláštoroch. Väčšina z nich nemá prístup k primeraným potravinám a čistej vode a čelí bezpečnostným hrozbám. Keďže žijú

⁴⁹ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 3

⁵⁰ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 4

⁵¹ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 4

⁵² UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 4

v nehygienických a preplnených táboroch, sú tiež ohrození chorobami vrátane koronavírusového ochorenia (COVID-19).

Správa uvádza, že humanitárna kríza sa neustále prehĺbuje, čo spôsobilo to, že len v štáte Rakhine je odkázaných na humanitárnu pomoc približne 750 000 ľudí. Situáciu komplikuje fakt, že od konca roku 2019 nebolo humanitárnym organizáciám umožnené dostať sa do postihnutých oblastí. Prístup do vidieckych oblastí bol od marca 2020 výrazne obmedzený zo strany miestnych vládnych predstaviteľov, čo značne spomaľuje celý proces pomoci.⁵³

Ďalším problémom, ktorý ovplyvňuje prístup k potravinám a dodávkam vody sú blokády, zátarasy a uzavreté cesty, výsledkom čoho sú okrem nedostatku potravín aj navyšovanie cien, v dôsledku čoho sa obyvateľom zmenšujú denné príjedy.⁵⁴

Odporúčania vyšetrovacej misie, vysokého komisára a osobitného spravodajcu neboli účinné, nakoľko násilie a vojenské útoky stále pretrvávajú. Smerovanie útokov na civilistov a civilné objekty predstavuje porušenie medzinárodného humanitárneho práva, najmä keď sa od strán konfliktu vyžaduje, aby rešpektovali zásady rozlišovania civilistov od bojovníkov a civilných objektov od vojenských cieľov, no podľa svedectiev k tomuto rozlišovaniu nedochádza. Tieto zistenia si vyžadujú ďalšie vyšetrovanie správania, ktoré môže predstavovať vojnové zločiny a zločiny proti ľudskosti zo strany Tatmadaw v štátoch Chin a Rakhine.

Čo sa týka prevzatia zodpovednosti od kompetentných osôb, Správa uvádza, že Mjanmarsko nedosiahlo potrebný pokrok v rámci odporúčaní od vyšetrovacej misie viesť rýchle, efektívne, dôkladné, nezávislé a nestranné vyšetrovanie vykonaných zločinov a prebrať za ne zodpovednosť. Príkladom je situácia, kedy aj napriek tomu, že v apríli 2018 boli odsúdení štyria policajti a traja vojaci za účasť pri vražde 10 Rohingov, o šesť mesiacov neskôr boli omilostení a prepustení. Takáto situácia poukazuje na to, že vo vojenskom justičnom systéme krajiny chýba transparentnosť a nezaujatosť a hlavný veliteľ má veľký vplyv na priebeh vyšetrovania. Problém nedostatočnej transparentnosti spočíva aj vo fakte, že Tatmadaw verejne neposkytuje informácie o totožnosti páchatel'ov, trestných činov, ktorých sa mali dopustiť, súdnych konaniach, dôkazoch a udelených trestoch.⁵⁵

⁵³ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 4

⁵⁴ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 4

⁵⁵ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 6

V správe sa spomína aj predloženie prípadu na Medzinárodný súdny dvor z roku 2019, z dôvodu uplatňovania Dohovoru o predchádzaní a trestaní zločinu genocídy. Tento prípad predložila Gambia snažiac sa o zachovanie práv Rohingskej menšiny. Zástupca Mjanmarska priznal, že existuje možnosť, že nebolo dodržané medzinárodné humanitárne právo. Aj napriek vyjadrenej ochote Mjanmarska trestať jednotlivé osoby a zriadení národnej komisie, ktorá sa mala touto problematikou podrobne zaoberať, podľa zistení uvedených v Správe tieto snahy neboli úspešné, nakoľko národná komisia jednotlivé trestné činy odmietala priznať. V januári 2020 Medzinárodný súdny dvor vydal predbežné opatrenia odporúčajúce Mjanmarsku prijať všetky potrebné opatrenia v rámci svojich právomocí pre zabránenie páchaniu trestných činov genocídy vo vzťahu k Rohingom na území krajiny.⁵⁶ Taktiež Mjanmarsko požiadal, aby zachoval dôkazy týkajúce sa obvinení a aby pravidelne informoval o prijatých opatreniach v súlade s dočasnými opatreniami. Mjanmarsko následne predložilo svoju prvú správu 22. mája 2020, avšak doteraz nebola zverejnená. Mesiac pred predložením tejto správy prezident krajiny vydal dve smernice nariaďujúce verejným činiteľom, vrátane armády, nekonať činy uvedené v článkoch II a III Dohovoru o predchádzaní a trestaní zločinu genocídy a zakazujúce ničenie dôkazov týkajúcich sa udalostí uvedených v záverečnej správy národnej komisie. Neexistujú však žiadne dôkazy o tom, že by kancelária prezidenta robila niečo pre to, aby sa povedomie o týchto smerniciach rozširovala a aby o nej boli všetci verejní činitelia oboznámení. Ďalším faktorom je to, že prezidentský príkaz na uchovanie dôkazov prišlo až tri roky po incidentoch v štáte Rakhine, kde podľa satelitných snímok a vyšetovania vyšetrovacej misie v súčasnosti namiesto rohingských dedín vyrástli nové budovy, ktoré mohli potenciálne zničiť akékoľvek dôkazy. Taktiež existujú správy, že počas mája 2020 Tatmadaw vypálil veľké časti územia okresu Buthidaung, na ktorých kedysi sídlili rohingské dediny, z ktorých počas očistných operácií utieklo tisícky Rohingov.⁵⁷

Správa sleduje aj prípady sexuálneho a rodovo motivovaného násillia. Tento druh násillia je však veľmi náročné zdokumentovať, nakoľko vláda takéto činy odmieta a pri nahlasovaní takéhoto násillia obeť riskuje obvinenie z trestného činu ohovárania. Preto podľa samotnej správy počet hlásených prípadov nezodpovedá reálnemu počtu prípadov. Aj napriek tomu, že vláda zriadila krízové centrá pre podporu žien, ich problémom je, že ich je

⁵⁶ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 7

⁵⁷ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 7-8

málo a sú častokrát veľmi ťažko dostupné pre tie skupiny obyvateľstva, ktoré to najviac potrebujú. Na začiatku roku 2020 bol po siedmich rokoch prípravy do parlamentu predložený návrh zákona na predchádzanie násilia páchanému na ženách, ktorý však podľa Organizácie Spojených národov nie je obsahovo na takej úrovni ako sú momentálne medzinárodné normy stanovené v Dohovore o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a preto je otázne, či po schválení poskytne ženám primeranú právnu ochranu.⁵⁸

V konflikte postihnutých oblastiach vrátane Rakhine je od júna 2019 vypnutý mobilný internet. Tento krok vážne ovplyvňuje ľuďom prístup k životne dôležitým informáciám, najmä počas koronakrízy. Na základe odporúčaní vyšetrovacej misie mjanmarská vláda v novembri 2019 dokončila svoju národnú stratégiu na presídlenie vnútorne vysídlených osôb z táborov a zároveň zatváranie týchto táborov, no miesto, kam majú byť tieto osoby presídlené je stále vo výstavbe a nemá priaznivú polohu či už z pohľadu prístupnosti k zdravotnej starostlivosti, pracovným príležitostiam alebo vzdelaniu a taktiež je náchylná na záplavy.⁵⁹

Správa hovorí aj o tom, že mjanmarská vláda stále používa svoj overovací proces štátneho občianstva na základe Zákona o štátnom občianstve z roku 1982 a žiadosti vyšetrovacej misie o vrátenie občianstva Rohingom neboli vypočítané. Rohingovia sú naďalej priamo či nepriamo nútení prijímať národné overovacie karty. Podľa vyšetrovacej misie nič nenasvedčuje tomu, že by vláda mala v úmysle v najbližšej dobe zmeniť svoju súčasne nastavenú politiku zbavovania občianstva a taktiež Rohingom stále nie je umožnené zúčastňovať sa na voľbách. Súčasný a stále pretrvávajúci stav založený na koncepte „národných rás“ podporuje diskriminačné opatrenia. Výrazné predpoklady na zlepšenie situácie nevykazuje ani stav vnútroštátneho práva, nakoľko stále nezahŕňa trestné činy podľa medzinárodného práva a vnútroštátne súdy tak stále nemajú právomoci nad medzinárodnými zločinmi a chýba nezávislosť prokurátorov a celého systému súdnictva. Vyšetrovacia misia vyjadrila obavy týkajúce sa Mjanmarskej národnej komisie pre ľudské práva. V januári 2020 bolo vymenovaných 11 nových komisárov, z ktorých sú síce štyri ženy, ale všetci vymenovaní komisári v minulosti pôsobili ako štátni úradníci a niekoľko z nich má dokonca vojenské vzdelanie. Čo majú všetci spoločné je to, že všetkým chýbajú skúsenosti s ľudskými právami. Komisia navyše počas celej koronakrízy mlčala, jediné

⁵⁸ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 8

⁵⁹ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 9

verejné vyhlásenia sa týkali chváli vlády a Tatmadaw za ich aktivity, vrátane vyhlásenia jednostranného prímeria, ktoré sa však netýkalo štátu Rakhine.⁶⁰

Výsledkom tejto správy je, že podľa vyšetrovacej misie, aj napriek mnohým správnym opatreniam ako vytvorenie stratégie na zatváranie táborov pre vnútorne vysídlených ľudí a uzákonenie Zákona detských práv, situácia týkajúca sa porušovania ľudských práv v Mjanmarsku je naďalej vážna a bez potrebného progresu. Stále pretrváva diskriminácia, násilie na menšinách a nedostatočná nezávislosť a transparentnosť štátnych orgánov, vrátane súdnictva.⁶¹

V rámci tejto správy boli vydané aj odporúčania Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva pre mjanmarskú vládu, etnické ozbrojené skupiny a Organizácii Spojených národov v Mjanmarsku. Mjanmarskú vládu vyzval na okamžité rozšírenie prímeria týkajúce sa celej krajiny a ukončenie porušovania medzinárodného humanitárneho práva a medzinárodného práva ľudských práv. Taktiež ju vyzval k vykonávaniu rýchleho, nezávislého, nestranného a dôkladného vyšetrovania každého jedného obvinenia z porušovania medzinárodného humanitárneho práva, medzinárodného práva ľudských práv a všetky prípady týkajúce sa vojnových zločinov a zločinov proti ľudskosti v štátoch Rakhine a Chin. Ďalší bod sa týka uznania toho, že v štáte Rakhine a ostatných častiach krajiny došlo k sexuálnym trestným činom, prijať konkrétne opatrenia na identifikáciu páchateľov a ich potrestanie a taktiež zabezpečiť zdravotnú starostlivosť pre preživších. Jedna z výziev sa týka aj budovania inštitúcií a štrukturálnych reforiem pre podporu právneho štátu, ľudských práv a demokratických zásad, vrátane nezávislosti súdnictva a reforiem bezpečnostného sektora. Ďalej žiada o umožnenie vstupu Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva do krajiny a následnú spoluprácu. Výzvy sa týkajú aj Rohingov a vnútorne vysídlené osoby, konkrétne žiada zmenu Zákona o občianstve z roku 1982, obnovenie občianstva Rohingom a implementáciu vytvorenej národnej stratégie na zatváranie táborov pre vnútorne vysídlené osoby. Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva tiež žiada zlepšenie situácie týkajúcej sa mjanmarskej národnej komisie pre ľudské práva. To zahŕňa dodržiavanie parížskych zásad, menovanie komisárov transparentným spôsobom a aj takých, ktorí by zastupovali občiansku spoločnosť a menšiny. Jedna z výziev sa týka aj vytvorenia priaznivých podmienok pre nezávislé médiá prostredníctvom uznania

⁶⁰ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 12

⁶¹ UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 12

ich hodnoty v demokratickej spoločnosti a nutnú spoluprácu krajiny s novovymenovaným osobitným spravodajcom monitorujúcim situáciu ľudských práv v Mjanmarsku. Čo sa týka etnických ozbrojených skupín Mjanmarska, tie Úrad vyzval na ukončenie nepriateľstva a porušovania medzinárodného humanitárneho práva a porušovania medzinárodného práva ľudských práv. V neposlednom rade vyzvala zastúpenie Organizácie Spojených národov v Mjanmarsku na pokračovanie implementácie doteraz vydaných odporúčaní od vyšetrovacej misie, presadzovať sa za zodpovednosť za páchatel'ov závažných trestných činov podľa medzinárodného práva a zabezpečiť dohliadanie na dodržiavanie ľudských práv.⁶²

3.1.4 Prípady na Medzinárodnom súdnom dvore

Ako už bolo spomenuté v rámci správy vyšetrovacej misie v Mjanmarsku, Gambia v novembri 2019 podala na Medzinárodný súdny dvor spornú žalobu proti Mjanmarsku.⁶³ Gambia v tejto žalobe uviedla, že Mjanmarsko konalo v rozpore s jej medzinárodnými záväzkami v rámci Dohovoru OSN o predchádzaní a trestaní zločinu genocídy ratifikovaný v krajine v 1956 a ku ktorému sa Gambia pridala v roku 1978. V decembri 2019 sa na Medzinárodnom súdnom dvore stretli zástupcovia oboch krajín. Mjanmarsko zastupovala Aung San Suu Kyi. Tá priznala, že sa Mjanmarsko v minulosti dopustilo vojnových zločinov, no genocídu vylúčila. Vojenskú akciu z roku 2017 odôvodnila tak, že išlo len o zastavenie nepokojov v štáte Rakhine. Na druhej strane, Gambia poskytla mnoho podrobných informácií o vykonanom prenasledovaní, represii a činoch genocídy, ktoré boli na Rohingoch spáchané. Tie zahŕňali masové zabíjanie, mučenie, upaľovanie, sexuálne a rodovo motivované násilie. V januári 2020 Medzinárodný súdny dvor vydal svoje rozhodnutie, ktoré nariaďuje Mjanmarsku zastaviť ďalšie zneužívanie a porušovanie ľudských práv Rohingov, zabrániť zničeniu alebo poškodeniu dôkazov, ktoré sa týkajú prípadu a pravidelne podávať Medzinárodnému súdnemu dvoru správy o tom, čo krajina robí pre to, aby dosiahla požadované ciele.⁶⁴

⁶² UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. 2020, s. 14-15

⁶³ SMITH, Alison – BASSO, Francesca. *Justice for the Rohingya: What has happened and what comes next?*. 2020

⁶⁴ SMITH, Alison – BASSO, Francesca. *Justice for the Rohingya: What has happened and what comes next?*. 2020

3.1.5 Prípady na Medzinárodnom trestnom súde

Medzinárodný trestný súd sa od Medzinárodného súdneho dvora v mnohom líši. Bol zriadený Rímskym štatútom v roku 1998 a rozhoduje o samotných jednotlivcoch s jurisdikciou nad porušovaním medzinárodného práva uvedeným v Rímskom štatúte, vrátane vojnových zločinov, zločinov proti ľudskosti a genocíde. Ďalším rozdielom je, že zatiaľ čo Bangladéš je členskou krajinou, Mjanmarsko od Rímskeho štatútu odstúpilo. Medzinárodný trestný súd môže konať len na podnet Bezpečnostnej rady OSN alebo oficiálnym odporúčaním v prípade, že zločiny boli spáchané v krajine zmluvnej strany. V júli 2019 prokurátorka Fatou Bensouda podala žiadosť o povolenie začať vyšetrovanie situácie v Mjanmarsku a Bangladéši týkajúcej sa údajných zločinov proti ľudskosti voči Rohingom. V tomto prípade ide najmä o zločin proti ľudskosti – deportáciu. Tento čin sa síce začal v Mjanmarsku, ktoré nie je zmluvnou stranou, ale skončil v Bangladéši, ktorý je zmluvnou stranou. Po vypočutí stoviek tisíc údajných obetí, prokurátorka bola 14. novembra 2019 poverená začatím vyšetrovania. Vyšetrovanie by za normálnych okolností nebolo povolené, nakoľko Mjanmarsko nie je zmluvnou stranou Rímskeho štatútu a teda by tieto činy nespádali pod jurisdikciu Medzinárodného trestného súdu. Tentokrát však súd vyšetrovanie povolil na základe toho, že tieto trestné činy boli spáchané aspoň z časti na území zmluvnej strany a taktiež sú zločiny dostatočne spojené so situáciou, bez ohľadu na národnosť páchatel'ov. Výsledky vyšetrovania zatiaľ nie sú známe.⁶⁵

3.1.6 Prípady na argentínskom súde

Burmese Rohingya Organisation UK (BROUK) požiadala 13. novembra 2019 argentínsky súd o začatie prípadu proti mjanmarskému vojenskému a civilnému vedeniu pod univerzálnou jurisdikciou. To znamená, že ide o zločiny také závažné, že môžu byť súdené kdekoľvek bez ohľadu na to, kde boli spáchané. Po podaní tohto prípadu sa prvostupňový argentínsky súd obával toho, že by mohol duplikovať vyšetrovanie, ktoré vykonával Medzinárodný trestný súd, a tak prípad zamietol. Po odvolacom procese federálny Odvolací súd v máji 2020 rozhodnutie o zamietnutí zrušil a rozhodol, že pred začatím prípadu je potrebné požiadať Medzinárodný trestný súd o objasnenie rozsahu jeho vyšetrovania. Prezident BROUK si myslí, že vyšetrovanie argentínskeho súdu by mohlo vyšetrovanie Medzinárodného trestného súdu doplniť, nakoľko jeho vyšetrovanie je obmedzené, keďže

⁶⁵ SMITH, Alison – BASSO, Francesca. Justice for the Rohingya: What has happened and what comes next?. 2020

Mjanmarsko nie je zmluvnou stranou Rímskeho štatútu. To znamená, že Medzinárodný trestný súd bude vyšetровovať len zločiny proti ľudskosti vykonané na území Bangladéšu a to sa týka len deportácie. Avšak v prípade vyšetrovania Argentíny by sa mohli vyšetровovať všetky zločiny, vrátane tých vykonaných v Mjanmarsku.⁶⁶

Po tom, ako Medzinárodný trestný súd objasnil čoho sa bude týkať jeho vyšetovanie, v Argentíne sa začal procesom začal zaoberať Odvolací súd, ktorý pôvodne tento prípad zamietol. Počas vypočúvania bolo vypočuté šesť rohingských žien momentálne žijúcich v utečeneckom tábore v Bangladéši, ktoré hovorili o tom, ako boli obeťami sexuálneho násillia, ktoré vykonávali vojaci. Vypočúvaný bol taktiež prezident BROUK, ktorý okrem iného vyjadril aj skutočnosť, že prípad vyšetovaný v Argentíne sa líši od prípadu genocídy, ktorým sa zaoberal Medzinárodný súdny dvor. Rozdiel spočíva najmä v tom, že Medzinárodný súdny dvor sa zaoberal vnútroštátnou zodpovednosťou a prípad v Argentíne môže skúmať individuálnu trestnú zodpovednosť vrátane vysokých predstaviteľov Tatmadaw.⁶⁷

26. novembra 2021 Federálny trestný súd v Buenos Aires vyhlásil, že sa bude zaoberať prípadom proti vysokým predstaviteľom Mjanmarska.⁶⁸

3.1.7 Stanovisko Spojených štátov amerických

20. marca 2022 administratíva amerického prezidenta Bidena vyhlásila, že mjanmarská armáda sa dopustila genocídy. Potvrdil to aj americký minister zahraničných vecí Antony J. Blinken, ktorý mal toto rozhodnutie potvrdiť o deň neskôr v Americkom múzeu holokaustu vo Washingtone. K tomuto vyhláseniu viedlo vypočúvanie vyše tisíc rohingských utečencov žijúcich v Bangladéši. Okrem samotných Spojených štátov vyhlásili udalosti v Rakhine State v Mjanmarsku za genocídu aj Kanada, Francúzsko a Turecko. Tiež sa predpokladá, že takýto krok by mohol zvýšiť nátlak na ostatné krajiny a medzinárodné spoločnosti prestať s Mjanmarskom či už priamo alebo nepriamo spolupracovať. Dôkazom toho sú firmy Chevron a TotalEnergies, ktoré sa rozhodli stiahnuť z pobrežia Mjanmarska, odkiaľ čerpali zemný plyn. Práve ten je totiž najväčším zdrojom pre financovanie mjanmarskej armády.⁶⁹

⁶⁶ KHIN, Tun. *Universal Jurisdiction, the International Criminal Court, and the Rohingya Genocide*. 2020

⁶⁷ KHIN, Tun – QUINTANA, Tomas Ojea. *Symposium on the Current Crisis in Myanmar: Inching Closer to a Historic Universal Jurisdiction Case in Argentina on the Rohingya Genocide*. 2021

⁶⁸ Burmese Rohingya Organisation UK (BROUK). *Historic Decision By Argentinian Courts To Take Up Genocide Case Against Myanmar*. 2021

⁶⁹ JAKES, Lara. *U.S. to Declare That Myanmar's Military Committed Genocide*. 2022

3.1.8 Regionálne vzťahy Mjanmarska

Vplyv na zmenu situácie by mohol mať tlak okolitých krajín, krajina má však s Čínou, Indiou, Thajskom, aj Laosom priateľské vzťahy. Tieto krajiny majú vlastné záujmy pre udržanie týchto vzťahov. Čína má prostredníctvom Mjanmarska prístup k Indickému oceánu, čo mu otvára nové možnosti čo sa týka ekonomických a obchodných väzieb a preto aj výrazne investuje do mjanmarskej infraštruktúry. India využíva mjanmarské pobrežie na výstavbu prístavu prostredníctvom ktorého by chcela ťažiť zásoby ropy a zemného plynu. Obe tieto krajiny majú navyše podobný postoj voči moslimským menšinám na svojom území. Čína, Laos a Thajsko sú podobne ako Mjanmarsko autoritárskymi režimami. Mjanmarsko tiež susedí s Bangladéšom, ktorý je kritikom postoja Mjanmarska voči moslimskej menšine, najmä preto, že ako už bolo spomenuté, mnohí Rohingovia čeliaci násiliu a porušovaniu ľudských práv v štáte Rakhine utekali do Bangladéšu. Bangladéška nespokojnosť však nemá veľký dopad na situáciu, pretože má nevelký ekonomický alebo iný vplyv. Na pozadí týchto vzťahov krajín na tomto území je taktiež vhodné poznamenať, že vzhľadom k snahe udržať priateľské vzťahy za každých okolností, Thajsko sa odmietlo podieľať na diskusiách OSN na Klube zahraničných korešpondentov v Bangkoku a Čína vetovala rozhodnutie na Bezpečnostnej rade OSN.⁷⁰

3.2 Porušovanie ľudských práv Ujgurov

Ujguri predstavujú národ žijúci v autonómnej oblasti Sin-t'iang Čínskej ľudovej republiky. Táto oblasť, tiež nazývaná Ujgurská autonómna oblasť, sa nachádza v severozápadnej časti Číny a hraničí s Mongolskom, Ruskou federáciou, Kazachstanom, Kirgizskom a Tadžikistanom. Majú svoj vlastný jazyk a vyznávajú islam.

3.2.1 Historické pozadie prípadu

Podľa správy Human Rights Watch (HRW) sa na území Ujgurskej autonómnej oblasti začala presadzovať diskriminačná politika v roku 1949.⁷¹ V tom čase po vytvorení novej vlády Čína začala usadzovať vojakov Ľudovej oslobodzovacej armády na vojenských farmách na území Sin-t'iang. V roku 1990 nastala druhá vlna kedy čínska vláda predstavila plán, na základe ktorého by na územie Sin-t'iang medzi rokmi 1999 a 2009 prišlo jeden až

⁷⁰ BARANY, Zoltan. The Rohingya Predicament: Why Myanmar's Army Gets Away with Ethnic Cleansing. 2019, s.14-16

⁷¹ Human Rights Watch. "Break Their Lineage, Break Their Roots": China's Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims, 2021, s. 7

dva milióny Chanov (čínski obyvatelia) a tým sa vytvorilo napätie medzi turkickými Moslimami a populáciou Chan. ⁷²Je dôležité poznamenať, že tieto dva národy sa od seba líšia aj kultúrne, aj jazykovo. Turkickí Moslimovia so situáciou neboli spokojní, a tak začali protestovať v meste Ghulja. Aj napriek tomu, že išlo o pokojné protesty, Úrad verejnej bezpečnosti a ľudová ozbrojená polícia sa rozhodli zakročiť, ale takým spôsobom, že si to vyžiadalo desiatky tisíc zatknutých, desiatky vrážd a neskôr aj popráv po nespravodlivých súdnych procesoch. Ako reakciu na túto situáciu sa vláda rozhodla zvýšiť počet bezpečnostných síl v danej oblasti a tým vykresliť dojem, že turkickí Moslimovia predstavujú pre svoje okolie nebezpečenstvo a vyznávajú separatizmus, terorizmus a extrémizmus.⁷³

3.2.2 Zistenia Human Rights Watch

HRW neskôr v roku 2005 vydala správu, ktorá mapovala ako sa Čínska komunistická strana snažila o prerobenie ujugurskej identity tak, aby bola pre stranu viac vyhovujúca. ⁷⁴To zahŕňalo činy ako zatýkanie, mučenie a popravu protestujúcich, obmedzovanie vyznávania vlastného náboženstva, obťažovanie a obmedzenie cestovania. V roku 2009 sa uskutočnil protest smerovaný proti falošným obvineniam voči moslimským mužom zo znásilnenia. Tento protest sa zmenil na násilnú udalosť a čínska vláda obvinila Svetový ujugurský kongres z údajného plánovania nepokojov. Následne vláda pokračovala a stupňovala svoj tlak na turkickú moslimskú komunitu prostredníctvom hromadného sledovania, svojvoľného zatýkania, zadržiavania, mučenia a iného zlého zaobchádzania, zmiznutí a prenasledovaní a vyjadrila tiež nátlak na zahraničné vlády o repatriáciu turkických moslimských žiadateľov o azyl v iných krajinách späť do Číny. Na základe týchto a iných udalostí bola čínska vláda presvedčená, že je potrebné zintenzívniť svoju represívnu politiku smerovanú voči Ujgurom a ostatným turkickým Moslimom v Sin-ťiangu. To vyústilo k tomu, že prezident Si Ťin-pching v roku 2014 spustil projekt s názvom „Ľudová vojna proti terorizmu“, ktorý bol smerovaný voči Ujgurom a ostatným Moslimom v Sin-ťiangu.⁷⁵ Okrem toho vláda spustila aj kampaň Tvrdý úder v Sin-ťiangu. V roku 2016 bol za tajomníka Komunistickej strany

⁷² Human Rights Watch. *“Break Their Lineage, Break Their Roots”: China’s Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims*, 2021, s. 7

⁷³ Human Rights Watch. *“Break Their Lineage, Break Their Roots”: China’s Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims*, 2021, s. 8

⁷⁴ Human Rights Watch. *“Break Their Lineage, Break Their Roots”: China’s Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims*, 2021, s. 8

⁷⁵ Human Rights Watch. *“Break Their Lineage, Break Their Roots”: China’s Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims*, 2021, s. 9

Sin-ťiang vymenovaný Chen Quango.⁷⁶ Ten v minulosti pôsobil ako dozor nad Tibetskou autonómnou oblasťou a presadzoval opatrenia podobné tým z Tibetu. To boli napríklad posilnená sekuritizácia, posilnená kontrola nad občanmi ako nútenie viac nábožensky založených občanov absolvovať akési politické vzdelanie.

Takéto vzdelanie sa uskutočňuje v zariadeniach ako „tábory politickej výchovy“, centrá predbežného zadržania a väznice. Do týchto zariadení posielajú súdy ľudí na základe obyčajných činov ako posielanie si islamských nahrávok medzi rodinnými príslušníkmi alebo sťahovanie elektronických kníh v ujugurskom jazyku. Po zadržaní ľudia čelia mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu a nútenej práci. Okrem toho je na osoby z turkickej moslimskej komunity daný systém hromadného sledovania, kontrola pohybu, nútené zatýkanie, nútené miznutie a kultúrne a náboženské mazanie a oddeľovanie rodín. Bežne sú deti odtrhnuté od svojich rodičov a posielané do zariadení, kde ich učia mandarínsky jazyk a snažia sa vymazať všetky stopy po predošlej náboženskej príslušnosti.⁷⁷

Podľa správy HRW aj napriek tomu, že ministerstvo zahraničných vecí Spojených štátov amerických a parlamenty Kanady a Holandska vyhlásili, že podľa interpretácie medzinárodného práva správanie Číny predstavuje genocídu, HRW v čase vydania správy nezdokumentovala existenciu genocídneho zámeru. No je dôležité dodať, že nič čo je uvedené v tejto správe nebráni tomu, aby sa dôkazy o genocíde objavili a následne boli vyšetrované na základe Dohovoru o genocíde z roku 1948. Všetky doteraz známe udalosti a činy vykonané Čínou viedli k tomu, že Európska únia a krajiny ako Spojené kráľovstvo, Kanada a Spojené štáty americké zaviedli voči nej sankcie ako odpoveď na porušovanie ľudských práv. Na druhej strane existujú aj krajiny, ktoré opatrenia Číny podporujú, vrátane mnohých krajín, ktoré sú členmi Organizácie islamskej spolupráce.⁷⁸ V roku 2019 sa zoskupilo 24 vlád v rámci jedného listu, ktorý adresovali predsedovi Rady OSN pre ľudské práva aby situáciu na území Sin-ťiangu riešil.⁷⁹ Vzhľadom k tomu, že v priebehu roku 2020 sa správy o zlom zaobchádzaní v Číne navyšovali a stupňovali, v júni toho roka sa spojili špeciálni spravodajcovia, pracovné skupiny a ostatní experti na ľudské práva v OSN a vyzvali k tomu, aby sa uskutočnilo mimoriadne zasadnutie Rady pre ľudské práva, ktoré

⁷⁶ Human Rights Watch. *“Break Their Lineage, Break Their Roots”*: China’s Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims, 2021, s. 10

⁷⁷ Human Rights Watch. *“Break Their Lineage, Break Their Roots”*: China’s Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims, 2021, s. 8-11

⁷⁸ Human Rights Watch. *“Break Their Lineage, Break Their Roots”*: China’s Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims, 2021, s. 3

⁷⁹ Human Rights Watch. *“Break Their Lineage, Break Their Roots”*: China’s Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims, 2021, s. 3

by sa malo týkať situácie v Číne. V ostrej kritike pokračovala aj medziregionálna skupina 39 vlád a vydala vážne pokarhanie za porušovanie ľudských práv občanov Sin-ťiang, Hongkongu a Tibetu. Čína však odpovedala dvoma samostatnými vyhláseniami a odmietla sa zaviazat' k vyšetreniu všetkých obvinení.⁸⁰

Čo sa týka samotného vyšetrovania spomínaných činov, Medzinárodný trestný súd je oprávnený vyšetrovať jednotlivcov zodpovedných za závažné činy, ktoré sú v rozpore s medzinárodným právom, vrátane zločinov proti ľudskosti. Súd je oprávnený takto konať v prípade, ak štát s primárnou jurisdikciou odmieta konať sám. Aj napriek tomu, že Čína nie je zmluvnou stranou Medzinárodného trestného súdu, ten by mohol prebrať jurisdikciu v prípade, ak by mu Bezpečnostná rada tento prípad postúpila. To sa však nejaví ako najlepší krok, nakoľko aj keď je Čína členom Bezpečnostnej rady, má právo veta, ktoré by mohla použiť. Správa však vyzýva príslušné vlády, aby podnikli rózne a koordinované kroky. Radí im zriadiť vyšetrovaciu komisiu OSN alebo k použitiu univerzálnej jurisdikcie.⁸¹

3.2.3 Zistenia Amnesty International

Amnesty International vydala 10. júna 2021 správu z vlastného vyšetrovania porušovania ľudských práv Ujgurov, Kazachov, Hui, Kirgizov, Uzbekov, Tadžikov a ďalších najmä moslimských etnických menšín v Ujgurskej autonómnej oblasti Sin-ťiang.⁸² Svoj výskum vykonali v období medzi októbrom 2019 a májom 2021. Hlavným zdrojom zistení a záverov z tejto správy sú konkrétne svedectvá poskytnuté Amnesty International bývalými väzňami z internačných táborov a ostatných svedkov zúčastnených na území Sin-ťiang. Ďalším zdrojom boli aj satelitné snímky a dôverné vládne dokumenty zanalyzované novinármi, vedcami a organizáciami pre ľudské práva. Celkovo bolo vypočítaných 108 ľudí, z toho 55 bývalých väzňov z internačných táborov (37 mužov a 16 žien), 15 ľudí žijúcich alebo navštevujúcich Sin-ťiang od roku 2017 a 68 rodinných príslušníkov ľudí zo Sin-ťiang, ktorí sú momentálne nezvestní alebo uväznení. Väčšina z nich bolo Kazachov, menšina z nich Ujgurov a niekoľko z nich bolo Kirgizcov alebo Han Číňanov.⁸³

⁸⁰ Human Rights Watch. "Break Their Lineage, Break Their Roots": China's Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims, 2021, s. 3-4

⁸¹ Human Rights Watch. "Break Their Lineage, Break Their Roots": China's Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims, 2021, s. 5

⁸² Amnesty International. "Like We Were Enemies in a War": China's Mass Internment, Torture and Persecution of Muslims in Xinjiang. 2021, s. 14

⁸³ Amnesty International. "Like We Were Enemies in a War": China's Mass Internment, Torture and Persecution of Muslims in Xinjiang. 2021, s. 14

Podľa svojich zistení na území dochádza k zločinom proti ľudskosti ako organizovanému hromadnému väzneniu, mučeniu a prenasledovaniu. K týmto zločinom dochádza pod zámienkou boja proti údajnému terorizmu. Správa sa detailnejšie zaoberá aj konkrétnymi prípadov masového zatýkania, systematického mučenia, náboženského prenasledovania a masívne krytie týchto činov.

Aj napriek tomu, že neexistujú presné informácie o počte ľudí, ktorí boli uväznení, hovorí sa však o státisícoch uväznených vo väzení a o miliónoch, ktorí boli odvedení do internačných táborov. Zo všetkých výpovedí, ktoré Amnesty International vykonal vyplynulo, že tieto osoby boli uväznené z bezdôvodných činov ako posielanie obrázkov s náboženskou tematikou alebo kvôli komunikácii s niekým zo zahraničia, prípadne ak bol človek definovaný ako podozrivý alebo nedôveryhodný. Jeden zo svedkov, ktorý sa v minulosti podieľal na zatýkaní popisoval, ako zadržiavanie prebiehalo. Do domov vpadli policajné zložky a ľudí v putách s čiernymi kuklami na hlavách unášali z vlastných domov. Následne boli vypočutí na policajných staniach kde im boli odobrané biometrické a zdravotné údaje a následne boli poslaní do tábora.⁸⁴

Vypočúvaní boli často na takzvanej „tiger chair“. Takáto stolička je oceľová a má na sebe pripevnené okovy na nohy a putá, a tak drží sediace telo v bolestivej polohe. Tiež zažili bitie, nedostatok spánku a počas vypočúvania a prevozu boli zahalení a spútaní. Po príchode do tábora stratili akékoľvek súkromie, za čo i len malé porušenie pravidiel boli fyzicky trestaní, mali zakázané sa medzi sebou rozprávať a boli pod neustálym dohľadom, bez ohľadu na to, či práve spali, jedli alebo používali toaletu. Nemohli sa medzi sebou rozprávať a boli trestaní za hocikaký druh neposlúchnutia. Ak im náhodou bolo dovolené s niekým prehovoriť, mohlo to byť výlučne v mandarínskej čínštine, ktorú však skoro nikto zo zadržaných neovládal. Zadržaní mali nedostatok jedla, vody, pohybu, zdravotnej starostlivosti, čerstvého vzduchu, prirodzeného svetla a výrazne obmedzené hygienické podmienky. Tiež boli nútení hodinu alebo dve hodiny denne pracovať a každú noc dohliadať na svojich spoluväzňov v rámci cely. Údajne počas prvých týždňoch alebo mesiacoch uväznenia sú väzni nútení buď sedieť alebo kľačať v tej istej polohe potichu v cele celý deň. Neskôr sa ich deň začínal tak, že po raňajkách mali niekoľkohodinové vyučovanie, potom obed a krátky odpočinok a neskôr ďalšie niekoľkohodinové vyučovanie až do času večere. Po večeri im bolo dovolené len sedieť, prípadne kľačať na stoličke popri študovaní si

⁸⁴ Amnesty International. *“Like We Were Enemies in a War”: China’s Mass Internment, Torture and Persecution of Muslims in Xinjiang*. 2021, s. 7-8

učebného materiálu alebo pozerania takzvaných náučných videí. Samotné vyučovanie tvorilo najmä výučbu čínštiny a politické vzdelávanie, ktorého cieľom bolo vykresliť islam ako niečo zlé a nepriateľské. Ako kontrola účinnosti sa používalo pravidelné vypočúvanie väznených. Tí museli okrem toho aj pravidelne písať listy, v ktorých sa mali priznať k akémukoľvek vlastnému zlyhaniu a tým pádom potvrdiť, že im toto vzdelávanie pomáha sa stať lepšími.⁸⁵

Podľa svedectiev každý zadržaný žijúci v táboch sa počas svojho pobytu stretol s nejakým druhom násilného alebo ponižujúceho zaobchádzania a mučenia. Takéto zaobchádzanie sa delilo do dvoch kategórií. Prvá kategória sa týka takéhoto zaobchádzania vo fyzickej alebo psychickej podobe s úplne všetkými väznenými počas ich každodenného života v táboch. Druhá kategória sa týka takéhoto zaobchádzania v súvislosti s len istou časťou väznených počas ich vypočúvania a obnášalo bitie, elektrické šoky, nezákonné používanie obmedzovacích prostriedkov, odopieranie spánku, vešanie na stenu, vystavenie extrémne nízkym teplotám a uväznenie „na samotke“. Jeden zo svedkov opísal ako videl umrieť svojho spoluväzňa na následky predchádzajúceho mučenia, kedy tento spoluväzeň sedel v cele pripútaný k „tiger chair“ celé tri dni, bez možnosti akokoľvek sa pohnúť a nikto nemal dovolené mu pomôcť.⁸⁶

Systematické mučenie spočívalo v bití, elektrických šokoch, odopierania jedla, vody a spánku, vystaveniu extrémnemu chladu a používaniu „tiger chairs“.

Ako sa zdá, zadržiavanie v internačných táboroch nie je v súlade s čínskym systémom trestného súdництва a ani iného vnútroštátneho práva. Problémom tiež je, že podľa oficiálnych vládnych vyjadrení nie je dôvod k uplatneniu akéhokoľvek trestného práva, keďže sú ľudia v týchto táboroch údajne dobrovoľne, čo však všetky svedectvá popierajú.

Podľa správy väčšina z vypočutých Amnesty International strávili v táboroch deväť až osemnásť mesiacov, nie je však známe na základe akých kritérií boli neskôr z táborov prepustení, nakoľko tieto procesy uväzňovania do táborov nemali v rámci čínskeho trestného systému žiadny právny základ. Avšak pri prepustení musel každý uväznený podpísať dokument, ktorým sa zaviazal, že nebude komunikovať s nikým o tom, čo v táboch zažil a to vrátane novinárov či zahraničných občanov. Boli taktiež informovaní, že každý kto to poruší bude znova uväznený v táboch aj spolu s jeho rodinnými príslušníkmi. Skoro

⁸⁵ Amnesty International. *“Like We Were Enemies in a War”: China’s Mass Internment, Torture and Persecution of Muslims in Xinjiang*. 2021, s. 8-9

⁸⁶ Amnesty International. *“Like We Were Enemies in a War”: China’s Mass Internment, Torture and Persecution of Muslims in Xinjiang*. 2021, s. 9-10

všetci, ktorých vypočula Amnesty International mali potom prikázané vrátiť sa späť do tábora, aby pokračovali vo vzdelávaní.

Ani po prepustení sa ich utrpenie neskončilo. Nadalej boli sledovaní, okrem kamerového sledovania aj u seba doma, kde ich kontrolovali vládni zamestnanci. Okrem toho im niekoľko mesiacov po prepustení nebolo dovolené opustiť svoju dedinu, výnimkou bolo ak dostali písomné povolenie.

Mnohí uväznení boli z táborov premiestnení do tovární alebo do väzenia. V prípade tovární to prebiehalo tak, že najskôr boli premiestnení do iného tábora, kde sa učili šiť a následne boli prevezení do samotných tovární, kde sa podieľali na výrobe vládnych uniforiem. Čo sa týka presunov do väzenia, rovnako ako pri prepúšťaní domov, ani pri tomto procese neboli jasné kritériá na základe ktorých boli väznení presúvaní z táborov do väzenia, dĺžka ich pobytu vo väzení a samotný dôvod alebo akýkoľvek právny základ. V rámci tejto správy sa však Amnesty International nepodarilo získať žiadne svedectvo od väznených vo väzení.⁸⁷

Správa tiež uvádza, že čínska vláda robí všetko vo svojich silách aby zabránila preniknutiu pravdivých informácií o tom, čo sa naozaj deje na území Sin-ťiang a preto aj počas vyšetrovania Amnesty International bolo náročné získať všetky svedectvá potvrdzujúce činy vykonané v internačných táboroch, najmä z dôvodu strachu týchto obetí.

Podľa nazbieraných dôkazov Amnesty International v spolupráci s ďalšími dôveryhodnými zdrojmi agentúra dospela k záveru, že členovia predovšetkým moslimských etnických menšín v Sin-ťiangu čelili zločinom proti ľudskosti podľa medzinárodného práva. Ide najmä o činy ako uväznenie alebo iné závažné obmedzenie fyzickej slobody v rozpore so základnými pravidlami medzinárodného práva, mučenie a prenasledovanie. Preto vyzvala čínsku vládu na okamžité zrušenie a zavretie internačných táborov a prepustenie všetkých tam zadržaných osôb, taktiež prepustenie všetkých osôb umiestnených v ostatných táboroch a väzeniach v prípade, že neexistujú žiadne dôkazy o nutnosti umiestnenia daných ľudí v týchto zariadeniach. Taktiež žiada o zrušenie všetkých aktivít, ktoré porušujú ľudské práva ujghurskej, kazachskej a ostatnej predovšetkým moslimskej menšiny. V neposlednom rade vyzvala Radu OSN pre ľudské práva alebo Valné zhromaždenie OSN na vytvorenie

⁸⁷ Amnesty International. *“Like We Were Enemies in a War”: China’s Mass Internment, Torture and Persecution of Muslims in Xinjiang*. 2021, s. 11

nezávislého medzinárodného mechanizmu na vyšetrenie týchto zločinov proti ľudskosti pod medzinárodným právom a ostatných porušení ľudských práv v Sin-t'iangu. ⁸⁸

⁸⁸ Amnesty International. *“Like We Were Enemies in a War”: China’s Mass Internment, Torture and Persecution of Muslims in Xinjiang*. 2021, s. 13

Záver

V správach nezávislej medzinárodnej vyšetrovacej misie OSN v Mjanmarsku a Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva v prípade Rohingov bolo zistené niekoľko desiatok porušení ľudských práv ako bezdôvodné zatýkanie, mučenie, unášanie, zabíjanie civilistov a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie s civilistami, sexuálne násilie na ženách a deťoch, napádanie pracovníkov humanitárnych organizácií pomoci, unášanie do zadržiacich táborov pre vnútorne vysídlené osoby s odobratím práva na voľný pohyb a zamedzením prístupu k základným životným potrebám ako prístup k vode, jedlu, zdravotnej starostlivosti.

Situáciu v čínskej provincii Sin-t'iang monitorovali Human Rights Watch a Amnesty International. Tie vo svojich správach uviedli zistené porušovanie ľudských práv Ujgurov ako svojvoľné zadržiavanie a zatýkanie, mučenie a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie, nútené zmiznutia, hromadné sledovanie, mazanie kultúrnej a náboženskej príslušnosti, nútené prinavrátenie do Číny, nútená práca, sexuálne násilie a porušovanie reprodukčných práv.

Na základe predložených zdrojov a zistení je možné predpokladať, že v oboch prípadoch – aj v prípade Rohingov, aj v prípade Ujgurov došlo k porušovaniu ľudských práv. Potvrdzujú to dôkazy zozbierané v jednotlivých správach medzinárodných organizácií ako Organizácia Spojených národov, Amnesty International a Human Rights a predpokladá sa, že to potvrdia aj výsledky vyšetrovaní jednotlivých súdov.

Práca tiež potvrzuje, že téma ľudských práv je stále aktuálna, nakoľko v rámci medzinárodného spoločenstva stále nie je považovaná za prioritu. Odzrkadľuje to fakt, že pri získavaní dôkazov o porušovaní ľudských práv pri konkrétnych prípadoch slúžili ako dôkazy správy troch medzinárodných organizácií, z ktorých dve boli mimovládne. Medzinárodný súdny dvor a Medzinárodný trestný súd sa zaoberajú iba čiastkovými záležitosťami, aj to len v prípade Rohingov.

Spoločným znakom oboch menšín sa javí ich náboženské vierovyznanie, ktoré je odlišné od toho, ktoré v danej krajine prevláda. Môžeme sa domnievať, že práve na základe odlišného vierovyznania boli na osobách týchto menšín vykonané rôzne ohavné zločiny spadajúce pod definíciu porušovania ľudských práv – pri oboch prípadoch sa spomína genocída, zločiny proti ľudskosti, mučenie a taktiež vojnové zločiny. No napriek tlaku medzinárodnej verejnosti obidve krajiny odmietajú prijať potrebné opatrenia na ukončenie porušovania ľudských práv na týchto osobách, nakoľko sa domnievajú, že sa žiadneho

porušovania ľudských práv nedopúšťajú. Tiež je dôležité poznamenať, že Čína a Mjanmarsko sú susedné krajiny a zároveň aj spojenci. Toto sa dá predpokladať na základe faktu, že keď zasadala Bezpečnostná rada OSN, aby vydala spoločné vyhlásenie k situácii v Mjanmarsku, Čína toto vyhlásenie na základe svojho práva veta zablokovala.

Zatiaľ čo v súvislosti so situáciou v Mjanmarsku už Organizácia Spojených národov vydala svoju finálnu správu aj so všetkými svojimi zisteniami, zverejnenie takejto správy od OSN pre situáciu v Číne je stále v procese prípravy. Vysoká komisárka OSN pre ľudské práva už v decembri 2021 avizovala finalizáciu tohto dokumentu a jeho vydanie, v období apríla 2022 k jeho zverejneniu stále nedošlo.

Problémom dosiahnutia plnohodnotnej ochrany ľudských práv a odstránenie a potrestanie ich porušovania je to, že ochrana ľudských práv je limitovaná národnými právnymi systémami a zákonmi každej krajiny. Pokiaľ krajina nemá platnú legislatívu v tejto oblasti alebo nie je ochotná ju uplatniť pri zistení činov, ktoré sú v rozpore s touto legislatívou, nie je toho veľa čo môže medzinárodné spoločenstvo alebo medzinárodné organizácie urobiť. Tieto organizácie vo svojich správach bežne vydávajú odporúčania čo robiť, aby bolo porušovanie ľudských práv zastavené a v budúcnosti mu bolo možné predchádzať, ide však len o odporúčací charakter, neexistujú žiadne donucovacie prostriedky. Taktiež sú ochotné poskytnúť podporu pri vytváraní alebo implementácii jednotlivých zákonov pre jednotlivé vlády, no to je možné len v prípade slobodnej vôle týchto krajín. Najefektívnejšie sú medzinárodné organizácie vtedy, keď sa im prostredníctvom svojho vyšetrovania a odhaľovania podarí osloviť verejnosť ochotnú počúvať. Najlepšie, ak ide o domácu verejnosť, ktorá má schopnosť vytvoriť tlak na svojich vládných predstaviteľov a tak ich prinútiť konať. Užitočná je však aj zahraničná verejnosť, prostredníctvom ktorej sa môže vytvárať medzinárodná spolupráca a napríklad vyvodenie sankcií voči krajine porušujúcej ľudské práva. Limitujúcim prvkom však je aj fakt, ak nie je jasné, kto presne je zodpovedný za porušovanie ľudských práv.

Vzhľadom k zisteniam z tretej kapitoly je na mieste súhlasiť so závermi medzinárodných organizácií, ktoré žiadajú ukončenie všetkých procesov, ktoré spôsobujú porušovanie ľudských práv. Zároveň je na uvážení medzinárodného spoločenstva zhodnotiť ako lepšie zabezpečiť ochranu ľudských práv, či už jednotlivcov alebo skupín tak, aby boli právne vymožiteľné a ich prípadné porušenie riadne potrestané, nakoľko sa môže zdať, že súčasné opatrenia nie sú dostatočné.

Zoznam použitej literatúry

Amnesty International. *“Like We Were Enemies in a War”: China’s Mass Internment, Torture and Persecution of Muslims in Xinjiang*. [online]. 10.6.2021. [cit. 6.3.2022]. Dostupné na: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/06/china-draconian-repression-of-muslims-in-xinjiang-amounts-to-crimes-against-humanity/>

BANTEKAS, Ilias – OETTE, Lutz. *International Human Rights Law and Practice*. 3. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 2020. 1018 s. ISBN 9781108711753.

BARANY, Zoltan. The Rohingya Predicament: Why Myanmar’s Army Gets Away with Ethnic Cleansing. In *Istituto Affari Internazionali* [online]. Rím, 7.3.2019, s. 1-27. ISSN 2610-9603. Dostupné na: https://www.jstor.org/stable/resrep19683?searchText=rohingya&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Drohingya%26so%3Drel%26sd%3D2017%26ed%3D2022%26acc%3Don&ab_segments=0%2F5SYC-6294%2Ftest_segment_2&refreqid=fastly-default%3Aa641741405dbdb326e41c4b917213b93&seq=16

Burmese Rohingya Organisation UK (BROUK). *Historic Decision By Argentinian Courts To Take Up Genocide Case Against Myanmar*. [online]. 28.10.2021. [cit. 5.3.2022]. Dostupné na: <https://www.brouk.org.uk/historic-decision-by-argentinian-courts-to-take-up-genocide-case-against-myanmar/>

EUROIURIS – Európske právne centrum. *Právna úprava ochrany ľudských práv v Európskej únii a v Rade Európy a ich aplikácia v podmienkach Slovenskej republiky: Systémy ochrany ľudských práv*. [online]. 2022. [cit. 5.3.2022]. Dostupné na: http://www.ludskeprava.euroiuris.sk/index.php?link=systemy_ochrany

HEARD, Andrew. *Human Rights: Chimeras in Sheep’s Clothing?*. [online]. 1997. [cit. 24.1.2022]. Dostupné na: <https://www.sfu.ca/~aheard/intro.html>

Human Rights Careers. *5 Human Rights Books Everybody Should Read*. [online]. 2022. [cit. 10.3.2022]. Dostupné na: <https://www.humanrightscareers.com/magazine/5-human-rights-books-everbody-should-read/>

Human Rights Watch. *“Break Their Lineage, Break Their Roots”*: China’s Crimes against Humanity Targeting Uyghurs and Other Turkic Muslims. [online]. New York, 19.4.2021. [cit. 6.3.2022]. Dostupné na: <https://www.hrw.org/report/2021/04/19/break-their-lineage-break-their-roots/chinas-crimes-against-humanity-targeting>

Human Rights Watch. *Recommended Reading*. [online]. 2022. [cit. 10.3.2022]. Dostupné na: <https://www.hrw.org/recommended-reading>

International Criminal Court. *The ICC at a Glance*. [online]. 2022. [cit. 24.1.2022]. Dostupné na: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/Publications/ICCAAtAGlanceENG.pdf>

International Justice Resource Center. *Regional Systems*. [online]. 2022. [cit. 10.3.2022]. Dostupné na: <https://ijrcenter.org/regional/>

International Labour Organization. *What is forced labour, modern slavery and human trafficking*. [online]. 2022. [cit. 25.1.2022]. Dostupné na: <https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/definition/lang--en/index.htm>

JAKES, Lara. *U.S. to Declare That Myanmar’s Military Committed Genocide*. [online]. New York Times, 20.3.2022. [cit. 24.3.2022]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2022/03/20/us/politics/us-rohingya-genocide.html>

KHIN, Tun – QUINTANA, Tomas Ojea. *Symposium on the Current Crisis in Myanmar: Inching Closer to a Historic Universal Jurisdiction Case in Argentina on the Rohingya Genocide*. [online]. Opiniojuris, 30.9.2021. [cit. 5.3.2022]. Dostupné na: <http://opiniojuris.org/2021/09/30/symposium-on-the-current-crisis-in-myanmar-inching-closer-to-a-historic-universal-jurisdiction-case-in-argentina-on-the-rohingya-genocide/>

KHIN, Tun. *Universal Jurisdiction, the International Criminal Court, and the Rohingya Genocide*. [online]. Opiniojuris, 23.10.2020. [cit. 5.3.2022]. Dostupné na: <http://opiniojuris.org/2020/10/23/universal-jurisdiction-the-international-criminal-court-and-the-rohingya-genocide/>

Library of Congress. *Burma: Four "Race and Religion Protection Laws" Adopted*. [online]. 14.9.2015. [cit. 5.3.2022]. Dostupné na: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2015-09-14/burma-four-race-and-religion-protection-laws-adopted/>

Ministerstvo spravodlivosti. *Inštitúcie ochrany a podpory ľudských práv*. [online]. 2018. [cit. 10.3.2022]. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=461497>

MRÁZ, Stanislav – POREDOŠ, Stanislav – VRŠANSKÝ, Peter. *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Vydavateľské oddelenie, 2003. 379 s. ISBN 80-7160-175-6.

NEBEHAY, Stephanie. U.N. says to publish findings soon on abuses in Xinjiang. In *Reuters* [online]. Geneva: Reuters, 11.12.2021. [cit. 8.4.2022]. Dostupné na: <https://www.reuters.com/world/china/un-publish-xinjiang-findings-soon-2021-12-10/>

PALOVIČOVÁ, Zuzana. Ambivalentnosť ľudských práv a neurčitost' ich pojmu z pohľadu filozofie. In: *Filozofia*. Bratislava : Filozofický ústav SAV, v. v. i., 2015, roč. 70, č. 9, s. 759-769. [cit. 20.1.2022]. ISSN 2585-7061. Dostupné na: <http://www.klemens.sav.sk/fiusav/doc/filozofia/2015/9/759-769.pdf>

SMITH, Alison – BASSO, Francesca. Justice for the Rohingya: What has happened and what comes next?. In *Coalition for the International Criminal Court* [online]. 13.2.2020. [cit. 5.3.2022]. Dostupné na: <https://www.coalitionfortheicc.org/news/20200213/justice-rohingya-what-has-happened-and-what-comes-next>

SMITH, Rhona. *International Human Rights Law*. 9. vyd. Oxford : Oxford University Press, 2020. 437 s. ISBN 978-0-19-884367-2.

SYED, Mahmood et al. The Rohingya people of Myanmar: health, human rights, and identity. In *Lancet* [online]. 1.12.2016, roč. 389, č. 10081, s. 1841-1850. ISSN 0140-6736. Dostupné na: <https://cdn1.sph.harvard.edu/wp-content/uploads/sites/134/2017/02/Lancet-Rohingya-HHR.pdf>

UNHRC Fact Sheet – Basic Facts about the UN fact-finding mission. [online]. 16.9.2019. [cit. 8.3.2022]. Dostupné na:

<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/MyanmarFFM/Pages/ReportHRC42thSession.aspx>

UNHRC. *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*. [online]. 2018. [cit. 8.3.2022]. Dostupné na: https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/39/64

UNHRC. *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*. [online]. 2022. [cit. 8.3.2022]. Dostupné na: <https://www.ohchr.org/en/stories/2020/09/myanmar-report-details-ongoing-human-rights-violations>

United Nations Human Rights Council. *Promotion and protection of Human Rights around the globe*. [online]. 2022. [cit. 20.1.2022]. Dostupné na: <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/home>

United for Human Rights. *Human Rights Organizations*. [online]. 2022. [cit. 8.4.2022]. Dostupné na: <https://www.humanrights.com/voices-for-human-rights/human-rights-organizations/non-governmental.html>

United Nations. *Definitions: Crimes Against Humanity*. [online]. 2022. [cit. 20.1.2022]. Dostupné na: <https://www.un.org/en/genocideprevention/crimes-against-humanity.shtml>

United Nations. *Definitions: Genocide*. [online]. 2022. [cit. 20.1.2022]. Dostupné na: <https://www.un.org/en/genocideprevention/genocide.shtml>

United Nations. *Definitions: War Crimes*. [online]. 2022. [cit. 20.1.2022]. Dostupné na: <https://www.un.org/en/genocideprevention/war-crimes.shtml>

United Nations. *History of the Declaration*. [online]. 2022. [cit. 20.1.2022]. Dostupné na: <https://www.un.org/en/about-us/udhr/history-of-the-declaration>

United Nations. *United Nations Charter*. [online]. 2022. [cit. 20.1.2022]. Dostupné na: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>

United Nations. *United Nations Charter: Chapter 14*. [online]. 2022. [cit. 20.1.2022].
Dostupné na: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/chapter-14>

WARBURTON, Nigel. *The best books on Human Rights: recommended by John Tasioulas*.
[online]. 2022. [cit. 8.4.2022]. Dostupné na: <https://fivebooks.com/best-books/human-rights/>